

005 87
A5557

Nagyvárad: 1

Anuare universitare

A

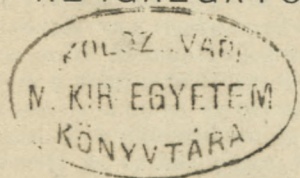
NAGYVÁRADI KIR. JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR

ALMANACHJA

BCU Cluj General University Library Cluj
1884-1901.

KÖZLI

AZ IGAZGATÓ.

TIZEDIK ÉVFOLYAM.

NAGYVÁRAD,
NYOMATOTT HÜGEL OTTÓ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1884.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. Történelmi visszatekintés.

A nagyvárad kir. akadémia b. e. Mária Terézia által alapított 1780-ban. Eleintén ugyan csak a bölcsészeti szakma volt ezen akademián képviselve, de már 1788-ik évi június hó 17-én kormányrendelet által két évfolyamú jogi fakultással kibővítettett.

1855 ben a tanintézet cs. kir. jogakadémia neve alatt három évfolyamú jogtanodává szerveztetett, mindazonáltal a jogvégzetek csak kivételesen bocsáttattak, még pedig 4 fél évi egyetemi cursus utánpótlása mellett, a jogi szigorlatokra. A tannyelv német volt. A bölcsészeti tanfolyam pedig még 1850-ben a helybeli premontrei főgymnasiumba, mint ennek 7. és 8. osztálya, beolvasztatott.

1861-ben ismét a magyar tannyelv hozatott be, 1867-ben újabb ideiglenes szervezetet nyert az intézet, végre 1874. évi május hó 4-én kelt legfelsőbb elhatározással a két magyar egyetem jogi karával egyenjogu, négy évfolyamu teljes jog- és államtudományi karrá alakítottatott át, melynek végeztével a jogtanulók közvetlenül, azaz minden utánpótlás nélkül, de csak egyetemen, jogszigorlatokra bocsáttatnak.

Jelenleg a nagyvárad kir. jog- és államtudományi karnál következő nyolcz tanszék van rendszeresítve, u m. 1) a római jogra, 2) a jogbölcsészetre és büntető jogra, 3) a nemzetgazdaságtan-, pénzügytanra és a magyar pénzügyi törvényekre, 4) a magyar és osztrák magánjogra, 5) a peres és perenkivüli eljárásra, váltó- és kereskedelmi jogra, 6) a statisztikára és magyar közigazgatási jogra, 7) a jogtörténetre és egyházi jogra, 8) a politikára, magyar közjogra s a jog- és államtudományokba való általános bevezetésre. Ezekon kívül a hánya- és tételes nemzetközi jog, a bölcsészet, mivelődéstörténet, államszámviteltan és törvénytársi orvostan is adatnak elő.

II. A jog- és államtudományi kar személyzete.

IGAZGATÓ:

Dr. Bozóky Alajos, képesített egyetemi magántanár, a római jog ny. r. tanára, az első alapvizsgálati bizottság e. i. elnöke, a jog- valamint az államtudományi államvizsgálati bizottságoknak, Nagyvárad város törvényhatósági, jogügyi és statisztikai bizottságának, valamint a m. jogászgyűlés állandó bizottságának tagja. Olaszi, Uri-utca, 699. a. sz. a.

NYILVÁNOS RENDES TANÁROK:

Dr. Kudelka József, h. ügyvéd, a jogbölcészlet és büntető jognak ny. r. tanára, a második alap- s a jogtudományi államvizsgálati bizottságnak tagja. Olaszi, Fördő-utca, saját házában.

Dr. Sipos Árpád, köz- és vállóügyvéd, képesített egyetemi magántanár, az ausztriai és magyar magánjognak ny. r. s a bányajognak tanára, a jogtudományi államvizsgálati bizottság elnöke, az I. alapvizsgálati, továbbá Nagyvárad városa törvényhatósági s jogügyi, valamint a m. jogászgyűlés állandó bizottságának tagja, Olaszi, Sz.-János-utca, saját házában.

Dr. Molnár Imre, képesített egyetemi magántanár, a nemzetgazdász, pénzügytan és magyar pénzügyi törvényisme ny. r. s a tételes nemzetközi jognak tanára, a második alapvizsgálati bizottságnak e. i. elnöke, az első alap- s az államtudományi államvizsgálati bizottságoknak tagja, Szigligeti-utca, saját házában.

Dr. Személy Kálmán képesített egyetemi magántanár, a statisztika s a magyar közigazgatási jognak ny. r. tanára, a művelődéstudományi előadására följogosított tanár, az államtudományi államvizsgálati bizottság elnöke, a II. alapvizsgálati bizottság, Nagyvárad város községi iskolaszékének és statisztikai bizottságának tagja, akadémiai könyvtárnok, Apáca-utca, Szilágyi-féle ház.

Rosnecki dr. báró Roszner Ervin, cs. kir. kamarás, képesített egyetemi magántanár, a jogtörténet és egyházi jog ny. r. tanára, az I. alap- s az államtudományi államvizsgálati bizottságok, a magyar főrendiház s annak jogügyi bizottságának és Nagyvárad város törvényhatósági s jogügyi bizottságának és községi iskolaszékének tagja, színügyi bizottságának elnöke, Biharvármegye t. főjegyzője, Szaniszló-utca, 21. sz. a.

NYILV. RENDKIVÜLI TANÁROK:

Dr. Zsögöd Benő, köz- és váltóügyvéd, képesített egyetemi magántanár, a törvénykezési eljárás, váltó- és kereskedelmi jognak ny. rk. tanára, az első alap- és a jogtudományi államvizsgá-

lati bizottságok tagja, Olaszi, Hidegser-utca, a keleti vasút hidja mellett.

Dr. Nagy Ernő, képesített egyetemi magántanár, az encyclopaedia, magyar közjog és politika ny rk. tanára, a II. alap- s az államtudományi államvizsgálati bizottságok, a párisi »Société d'Enseignement supérieur« rendes, a »Société internationale des Études pratiques d'Économie sociale« levelező tagja, a kar jegyzője, Apáczka-utca, Csathó-ház.

MAGÁNTANÁROK :

Dr. Nemes Imre, a bölcsészettől képesített egyetemi magántanár és főreállandó tanár, Olaszi, Szaniszló-utca, 798. sz. a.

Dr. Horváthy Ferencz, orvostudor, Biharmegye t. fő- és a nagyváradai hévvizek fürdőorvosa, a törvényszéki orvostan magántanára, a közegészségtan előadó tanára a helybeli I. sz. papnöveldeben. Olaszi, Hidegser-utca, a keleti vasút hidja mellett.

Zbori Tamás, premontrei kanonok-rendű áldozár, képesített főgymnasiumi tanár, az államszámviteltan magántanára, Olaszi, Uri-utca, premontrei társház.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
HITSZÓKOK :

Dr. Karsch Lollion, I. sz. áldozár, theologiai tanár, az államtudományi államvizsgálati bizottság kültagja.

KÖNYVTÁRNOK :

Dr. Személy Kálmán, (I. sz. fent).

PEDELLUS :

Korn Lajos, az akadémiai épületben.

III. Vizsgálati bizottságok.

I. Alapvizsgálati bizottság:

Elnöke: Dr. Bozóky Alajos; tagjai: Dr. br. Roszner Ervin, Dr. Sipos Árpád, Dr. Molnár Imre, Dr. Zsögöd Benő.

II. Alapvizsgálati bizottság:

Elnöke: Dr. Molnár Imre; tagjai: Dr. Kudelka József, Dr. Személy Kálmán, Dr. Nagy Ernő.

Államtudományi államvizsgálati bizottság:

Elnöke: Dr. Személy Kálmán; beltagjai: Dr. Bozóky Alajos, Dr. Molnár Imre, Dr. br. Roszner Ervin, Dr. Nagy Ernő.

Kültagjai:

Andrássy János, theologiai tanár,
Beóthy Andor, Biharmegye alispánja,
Darvassy Endre, kir. adófelügyelő,
Dobozy Miklós, megyei főjegyző,
Dr. Karsch Lollion, theologiai tanár,
Sal Ferencz, Nagyvárad város polgármestere,
Szücs János, m. kir. illetékhivatali főnök,
Tóth Dezső, megyei főügyész.

Jogtudományi államvizsgálati bizottság:

Elnöke: Dr. Sipos Árpád; beltagjai: Dr. Kudelka József, Dr. Bozóky Alajos, Dr. Személy Kálmán, Dr. Zsögöd Benő.

Kültagjai:

Dr. Berkovics Ferencz, h. ügyvéd,
Gedeon Ferencz, h. ügyvéd,
Gyöngyösy Lajos, k. tszéki bíró,
Hajdu Ferencz, k. tszéki bíró,
Nesztor János, k. tszéki bíró.
Ritoók Zsigmond, h. ügyvéd.
Sávell Kálmán, k. tszéki bíró,
Tóth Dezső, megyei főügyész,
Turecsányi Ödön, kir. főügyész.

IV. Az 188³/₄. tanév története.

Az idei tanév 1883. évi szeptember elején nyitott meg, a szokott ünnepélyes módon szept. 16-án.

Reggeli 9¹/₂ órakor ftdő Dr. Karsch Lollion, theologiai tanár s akademiái hitszónok, a premontrei templomban előre bocsátott Veni Sancte után énekes nagy misét mondott, melynek

végeztével a tanári kar és az akadémiai ifjuság a jogakademia dísztermébe vonult.

Először Dr. Bozók Alajos igazgató lépett a szószékre s a következő beszédet intézte a jelenvoltakhoz :

Mélyen tisztelt tanári kar !

Szeretett akadémiai ifjuság !

Életünk nevezetesebb pillanatait némi ünnepélyességgel szoktuk körülvenni, hogy ez által is a későbbi időkre emlékezetessé tegyük azokat.

Ily nevezetesebb pillanatnak tekinthetjük méltán az új tanév kezdetét is, nemcsak a tanárok, hanem a tanuló ifjuság, sőt a tanintézet életében is.

Lehetetlen, hogy akkor, midőn egy új évnek küszöbén állunk, eszünkbe ne jusson a múlt, mely immár mögöttünk van, erős elszántsággal ne ragadjuk meg a jelent, melyben élünk, s bizalommal ne tekintünk a jövőbe, mely még előttünk fekszik.

Nincs az a földi hatalom, mely az időnek gyorsan forgó kerekét meg bírná állítani, s azért mi, kik az időben élünk, nem tehetünk okosabbat annál, mint hogy azokat az éveket, melyeket az isteni gondviselés nekünk engedett, minél jobban igyekezzünk fölhasználni, nehogy keserű szemrehányással legyünk kénytelenek illetni önmagunkat.

Azért hadd intézzek Önökhöz ifjú barátaim ! néhány komoly szót, melyek által még idejekorán kötelességeikre figyelmeztessenem.

Szép és magasztos, de egyszersmind nehéz és fáradságos a pálya, melyre Önök lépni készülnek. Végzéljük, hogy maholnap a jog- és igazság örök elvei szerint megvédeni segítség polgártársaik életét, becsületét, vagyonát, imádott hazánk jogait, a közszabadságot, az emberi művelődés összes vívmányait, miután a jogállam, melylyel századunkban oly gyakran dicsekedni szeretünk, csak ott található föl, ahol az imént elsorolt földi javak hathatós oltalomban részesülnek.

A mai kor jogászeitól ennél fogva igen sokoldalú képzettség kívántatik, melyet Önök itt, a tudomány eme csarnokaiban magoknak megszerezhetnek remélnek. Hogy reményökben meg ne csalatkozzanak, arról gondoskodni fog a mélyen tisztelt tanári kar, mely életfeladatául tűzte ki magának, hogy a reábizott ifjú nemzedéket a fenálló tanulmányi rendszer által kijelölt szükséges és hasznos ismeretekre tanítsa, a jog és államtudományok legújabb színvonalán álló oktatásban részesítse.

Rajtunk, tanáraikon, nem fog mulni ; mi minden lehető el fogunk követni, hogy Önöket alaposan kiképezzük, de arra, hogy fáradozásainkat siker koronázza, Önöknek közreműködése is megkívántatik, nevezetesen ernyedetlen szorgalom, lankadatlan kitarítás és folytonos előretörekvés által.

Gazdálkodjanak az idővel, mert: *ars longa, vita brevis est!* Ne pazarolják el könnyelműen a kiműveltetésükre rendelt tanulói éveiket, mert a felhasználatlanul elszalasztott drága időért senki és semmi sem fogja Önöket kárpótolhatni. Azt szokták mondani, hogy az idő pénz, de azért mégis bizonyos, hogy a pénz nem idő, melyet akármely *organicus* fejlődést igénylő dolognál, kivált a rendszeres ismeretek megszerzésére irányuló tanuláshoz bármivel is pótolni lehetne.¹⁾

Az idővel úgy fognak helyesen gazdálkodni, ha azt mindjárt kezdettől fogva czélszerűen beosztják magoknak s egyetlen napot sem engednek elmúlni anélkül, hogy szellemi munkájoknak arra eső részét a legpontosabban el ne végeznék. Így szokják meg a rendet, ékkép haladva meg is kedvelik, mindjobban megszeretik azon tudományokat, melyeknek elsajátítása végett ezen intézetet fölkeresték.

Dimidium facti, qui bene coepit, habet, mondja a költő, a jó kezdet legjobb biztosítója a sikernek!

Mulhatatlanul szükséges az *ön tevékenység*, mert csak így nyílik alkalmuk meggyőződést szerezni arról, vajjon meg is értették-e azt, mit tanáraik Önöknek előadtak, s ha netalán egyik másik kérdésben kételyeik támadnának, azokat rögtön eloszlatni, ha bizalomteljesen fordulnak tanáraikhoz, a kik legnagyobb készséggel fogják Önöket fölvilágosítani. Használják minél sűrűbben az intézeti könyvtárt, jelentkezzenek minél gyakrabban a colloquiumokra, tartsanak tudományos vitatkozásokat az önképző-körben. Mindez élesíteni fogja ítélő tehetségüket s mintegy észrevétlenül mindinkább bele fognak mélyedni az egyes tudományszakokba, melyekből az életben értékesítendő kincseiket meritendik. Legyen annyi ambíciójuk, hogy alapos ismeretekre igyekezzenek szert tenni, ha mindjárt fáradtsággal is, mert a felületes ismeretekben, melyekhez könnyebben juthatnak, niácson semmi köszönet, a milyen könnyen szerezték, ép oly gyorsan el is párolognak, akkor hagyják Önöket cserben, mikor fölhasználni akarják.

Ne feledjék azonban, hogy a tudomány egymagában még nem teszi az embert boldoggá, hiszen az a tapasztalás, hogy minél többet tanulunk, annál jobban meggyőződünk, mily keveset tudunk, méltán gondolkodóba ejt bennünket s arra int, hogy az ismeretek körén kívül kell még valaminek léteznie, a mi nem kevésbé igényli figyelmünket.

Önöknek nemcsak értelmök fejlesztésére, hanem szívéök kiművelésére is kell törekedniök.

Higgyék el nekem uraim! hogy ama számtalan baj, melyekben társadalmunk sinlődik, legnagyobb részt onnan származik, hogy igen sok embernek a szíve rossz, nem pedig onnan, hogy értelmök nem áll a fejlettség magasabb fokán. Mint tanult embe-

¹⁾ B. Eötvös, Gondolatok 115. l.

rek, előkelőbb állásokat fognak Önök maholnap elfoglalni, de megfelelni csak úgy fognak teljesen hivatásuknak, ha tudományos képzettségüket férfias jellemmel, humánus gondolkozással, becsületes életmóddal, erkölcsi érzülettel párosítják, ellenkező esetben féltő, hogy a le nem küzdött rossz tulajdonok értéktelenné, sőt veszedelmessé teendik tudományukat a társadalomra nézve, melynek éppen javát kellene előmozdítani.

Most állanak Önök életök fejlődési éveiben, a milyen tulajdonokra most törekszenek, olyan tulajdonokkal fognak birni késő vénségökben is. Nagyrészt Önöktől függ tehát, hogy az imént dicséret jó tulajdonokat magoknak elsajátítsák.

Gyakorolják magokat az önuralomban, fékezzék meg szenvedélyeiket, ne követeljenek soha se többet másoktól, mint a mit hasonló helyzetben magok is tennének.²⁾ Ezt sugja a józanosság, ez pedig a legbiztosabb út, mely a becsületes ségre vezet; becsület nélkül nem állhat fönn a társadalom. De a becsület alatt nem a külszint, nem a becsülettel való üres kérkedést értem, hanem az erkölcsi érzületen alapuló igazi becsületet, melyet féltékenyen kell megőrizniök, mert ha egyszer elvész, a lehetetlenséggel határos, azt ismét visszaszerezni.

Kerüljenek mindent, a mi erkölcsi fogalmaikat meglazíthatná, legyenek szigorúak önmagok, de annál elnézőbbek mások gyengeségei iránt, s bizonyosak lehetnek, hogy e nemes példájok által legjobban hódítják meg magok számára az embereket.

Ne fecséreljék el ifju erőiket, ne hajhászszak minden áron az élvezeteket, melyek aláássák egészségököt, mielőtt még megtanulták volna ismerni az életet. Mens sana in corpore sano! Roncsolt testtel nem lesznek képesek az Önökre váró nehéz életfeladatoknak megfelelni. Jól mondja egy magyar bölcsész: »Az emberek testileg és vagyoniilag rendszerint azzal rontják meg magokat, hogy kelletlenül korábban látnak az élvezethez, kelletlenül későbbben munkához, ezt pedig kelletlenül korábban, amant kelletlenül későbbben hagyják abban. Virágzó egészség s kedvező anyagi helyzet ama kevesek jutalma, kik mértékletesen élveznek és kitartóan munkálkodnak.«³⁾

Szeressék a hazát állandóan és rendületlenül, de egyszersmind tisztán és önzetlenül, azaz anélkül, hogy bármely csekély szolgálatért, melyet a hazának teljesítenek, mindjárt jutalmat várnának. Jutalmok legyen amaz öntudatuk, hogy a haza iránti kötelességeiket mindig hiven és lelkiismeretesen teljesítették. Ha valankor kiválóbb érdemeket szereznek magoknak a haza körül, nem fog elmaradni az elismerés sem, de számítani reá, vagy azt épenséggel kikényszeríteni akarni, nem fér össze a tiszta hazafiság érzületével. Hazaszeretetőknak nemes tettekben kell nyilvánulnia.

²⁾ B. Eötvös, Gondolatok 57. l.

³⁾ Greguss Á. Mondások az élet könyvéből, Budapest 1883. 11. lap.

de ne higgyék, hogy ily nemes tetteket üres tüntetések által visznek véghez, sőt óva intem Önöket, hogy kivált mozgalmas időkben, de általában véve is tartsák távol magokat a mások által rendezett hasonló tüntetésektől, melyek köztapasztalás szerint a közügynek mit sem használnak, de igen gyakran épen ellenkezőleg ártalmára vannak. E mellett tartsák szemek előtt intézetünk jó hírnevét is, melynek elhomályosítására még csak ürügyet sem szabad senkinek szolgáltatni.

Viseltessenek loyális érzülettel és hű ragaszkodással a legmagasabb trón, tántorilhatatlan tisztelettel a törvények és alkotmányos intézményeink iránt, mint jogászok járjanak elől jó példával, hisz' már hivatásuknál fogva is közelebb állanak Önök a törvényes rend létesítése, fentartása és megszilárdítása körül munkálkodó állami tényezőkhöz, mint a többi honpolgárok.

Végül — legyenek vallásosak.

Ne áuittassák el magokat azon phrazis által, hogy a vallás nem illik a tudományos foglalkozáshoz, hogy a hit csak az alsóbb néposztályok könnyebb kormányozhatása végett kigondolt eszköz, mely fölött a tudósnak csak mosolyognia lehet, vagy hogy hinni annyi, mint nem tudni, s hogy a hit épenséggel utjában áll a tudománynak. Biztosithatom Önöket, hogy ha netalán már be is fészkeltek volna magokat efféle eszmék Önök gondolkodásmódjába, el fog jönni előbb-utóbb a pillanat, midőn ismét elő fogják keresni a vallást, melyet, mint valami elavult, elkopott, hasznavehetetlen dolgot a lomtárba dobtak, és ama keserű meggyőződésre fognak ébredni, milyen kár volt, magokat ennek az álhiuságból megvett vallásnak vigasztalásától megfosztani. Nemzetünk egyik lángeszű fia, br. Eötvös József, ki a magyar névnek az egész művelt világon tiszteletet és becsületet szerzett, kit méltán a XIX. század első rangu bölcsészei sorába igtattunk, többek között így nyilatkozott e fontos tárgyról: »Bizonyos, hogy a vallásos közönyösség nem fekszik természetünkben. Mint a növény a világosság, úgy szellemünk az istenség eszméje felé törekszik, s ha később lelkünknek láthatára elborul s az élet gondjai s tevékenységünk vallásos érzületünket háttérbe szoritják is, vannak idők, melyekben a vallásnak szükségét érezve, megújult hévvel fordulunk vissza gyermekéveink hitéhez; csakhogy ily visszatérés inkább károsan, mint jölievőleg hat kedélyünkre. Mert, mint a világosság, a vallás nem pillanatnyi hatalma, hanem folytonos befolyása által boldogit, s csak így nemesíti kedélyünket.« Méltán hasonlitja nagy bölcsészünk a vallást a világossághoz s von párhuzamot a kettőnek boldogító hatása között, kedélyünknek a vallásos érzület adja meg a legnemesebb irányt, mi sem lehet ennél fogva oktalanabb, mintha ezt a legmegbízhatóbb vezért, ezt a lángoszlopot elhagynók csak azért, hogy helyette csaloika bolygótüzek után kapkodnánk.

És ezzel az 188³/₄. tanévet megnyitottnak nyilvánítom.

Ezen beszéd után Dr. Zsögöd Benő ny. rk. jogtanár a következő szakszerű értekezést olvasta föl :

A kereskedelmi jognak különválásáról.

A kereskedelmi forgalomnak belső természetében fekszik, hogy annak a jogszolgáltatás irányában is bizonyos specificus igényei vannak. Ez igények nem szorítkoznak az alaki jogra. A mire a kereskedelemnek szüksége van, az nem csupán gyors és egyszerű törvénykezés, hanem kiterjednek e kívánalmak az anyagi jog szellemére is. Bizonyos merevségét, formalizmusát, nehézségét a jogszabályoknak, ezt nem tűri a kereskedelmi forgalom, — annak szabadabb, simulekonyabb, elvi kötöttségtől mentebb jogi felfogásra van szüksége.

Ha pillantást vetünk az egyetemes jogfejlődésnek különböző korszakaira és stadiumaira, mindenütt, a hol a kereskedő világ valamely jelentőségre emelkedett, meg fogjuk találni a jogalkotás irányában való eme sajátos postulatumnak a nyomait is.

Azonban különösen formai tekintetben jelentékeny az eltérés azon módok között, a melyeken a jogfejlődés a jogrendszer megalkotásában, a kereskedelmi élet specialitásaival nagyjában és egészében leszámol.

A főkülönbség jelesül egyre reducálódik.

Némely jogalkotás nem ismer kereskedelmi jogot. Ez nem annyit tesz, hogy az illető jogrendszerben a kereskedelmi jogélet nyilvánulásai ne találnák megoldásukat. De kereskedelmi jog, mint az általános magánjogtól külön vált, — mint saját tengelye körül forgó önálló elzárolt egész: ez az, a mi az ilyen jogrendszerekben nem létezik.

A jogfejlődés történetében a főpélda erre a rómaiak jogvilága. Kereskedelmi jogot mint ilyent a rómaiak névleg sem ismernek. *Jus commerciale*, mint az később latin nyelven hivaték, e szót Papinianus nem értette volna meg. Még sem szabad hinnünk, hogy ott a kereskedés számára kifejlett jog ne lett volna. Sőt nagyon is kifejlődött jog volt. Az aedilisi edictumnak például az adásvevésre vonatkozó akárhány intézkedése mai nap sincsen meghaladva. — Az *actio redhibitoria*, *actio quanti minoris*, még az elévülési határidők minutiositásai tekintetében is Európaszerte élő törvénye a mai kereskedelmi jogéletnek. A mi a modern kereskedelmi törvényekben a keresk. meghatalmazottról, üzletvezetőről, kiváltképen azok képviseleti körének határvonalairól foglaltatik, — ezek mind olyan principiumok, a miket a római *jurisprudentia* az *institor tabernae negotii gerendis praepositus* fogalma körében teljesen megalapított és részletesen kifejtett.

Epen ezért sokan vannak, így Jhering, a kik a rómaiak *jus gentium* át kereskedelmi jognak nevezik. De ennek csak az az

értelme lehet, hogy a római jognak szabadabb szellemű és kosmopoliticusabb világnézetű jogszabályai, tulnyomólag a kereskedelmi összeköttetésre való tekintetből fejlődtek ki és tényleg leginkább annak a számára szolgáltak. A *jus gentium* és a mai kereskedelmi jogok szelleme közt valóban nem egy általános vonása a hasonlatosságnak észlelhető. Mäskülönben azonban minden meszszebb menő párhuzam megdöl azon, hogy a rómaiak *jus gentium* alatt nem értették a jogszabályoknak valamely különvált összeségét, mint a hogy ezt mai nap a keresk. jog elnevezéssel jelezzük. Ők ezzel a jogrendszeröknek csupán egyik jogphilosophiai alkotó elemét kívánták jellemezni, azaz kifejezésre juttatni olyatén *contemplatiót*, mikép az ő joguk nem képződött tisztán egyedül a római népnek saját nemzeti szelleméből, — mint a *jus proprium* — hanem befolyt arra a népeknek közös általános jogérzése. Ily értelemben mondja Gaius az ő *commentarii institutionum juris civilis* :

Nem quod quisque populus ipse sibi jus constituit, id ipsius proprium est vocaturque jus civile, quasi jus proprium civitatis: quod vero naturalis ratio inter omnes homines constituit, id apud omnes populos peraeque custoditur, vocaturque jus gentium quasi quo jure omnes gentes utuntur. Et populus itaque romanus partim suo proprio, partim communi omnium hominum jure utitur.

A nélkül, hogy a *jus proprium* és a *jus gentium* közti válszvonat a római jogban valaha magasabb jelentőségre emelkedett volna egyszerű jogbölceseleti szemlélődésnél.

*

Mär a római jognak példája mutatja, hogy a mikor a mai európai jogokban a kereskedelmi joggal mint a magánjogtól formailag különvált önálló jogrendszerrel találkozunk, — e jelenségnek okai nem lehetnek olyanok, a melyek magának a jognak avagy a kereskedelemnek mélyebb természetével feltétlen kapcsolatban lennének.

Más szóval nem belső, absolut, hanem külső, relativ, konkrét, történeti okokról lehet itt legfeljebb szólni.

Lényegileg ez okok a középkor történetére és sajátos állapotaira vihetők vissza.

A XI—XII. században az európai világkereskedelem főleg a keresztes háborúk következésében rohamos lendületet vett. Tehát olyan időben, a mikor a közállapotok merev hátramaradottsága éles ellentétben állt mindennel, a minek iránya a fejlődés és haladás. Így a kereskedési forgalom is, nem mint Rómában az összviszonyok természeteszerű kiegészítőjeként, hanem társadalmi ellentmondásban az általános szellemmel kezdett tért foglalni. A kereskedelem más szóval feltételezte a kereskedők külön kasztját, — a kaszt pedig feltételezte a maga külön jogát.

A kereskedelmi jog ekképen történeti csirájában voltaképen nem egyéb a kereskedők jogánál. Erre az elnevezések is utalnak. Jus mercatorum. Lex mercatorum. Consistudo mercatorum. T. i. azon jog, a melylyel a kereskedők egymás közt éltek, s melyet testületeik szűkebb-tágabb autonómiájához képest több-kevesebb függetlenséggel a territorialis hatóságtól — saját választott bírúk által alkalmaztak.

E jog fejlődésének adott alapjainál fogva nem lehetett egyéb mint szokás jog, a mely karöltve és folytonos contactusban az étellel, lassanként nötte ki magát odáig, hogy a későbbi századok már — kivált miután egyes forgalmi helyek szokásai részint u. n. jogkönyvek, részint statutumok alakjában formai receptióra is emelkedtek — a kereskedelemnek kiképzett és saját jogi alapjondolatain nyugvó jogrendszerével állottak szemközt.

A modern kereskedelmi törvények — s ezeken nyugvó keresk. jogok — és a régi jus mercatorum között egy igen mélyreható általános elvi és határvonali különbség van, melyre már az elnevezés ráutal.

Amaz a kereskedők joga — ez a kereskedelem joga és illetőleg törvénye.

A tudomány e különbségből kifolyólag a modern keresk. jog egyik jellemvonásául állítja fel, hogy ez a maga tárgyi körét nem a jogalanyok, a subjectumok t. i. a kereskedők jogviszonyaiból, hanem a kereskedelemnek magának objectív természetében bírja.

Egyik igen életbevágó következése e kiinduló pontnak, hogy a mai kereskedelmi jog bár első sorban ugyan a kereskedőknek, de máskülönb minden jogalanyok dolgaira kiterjed, ha e dolgokban — ügyletekben — bizonyos kereskedelmi jellemvonás van. Így az állami törvényhozás e téren lényegileg azt jelenti, hogy az a kereskedelmi törvények megalkotása által a kereskedők törvényét bizonyos körben minden polgárnak köztörvényévé tette.

Bárha e lépés a kereskedők kasztszerű elkülönzéséből eredő igen jelentékeny jogi visszasságok eltávolítását célozta és eredményezte; és bárha némi értelemben azt lehet mondani, mikép a keresk. joggal maga a kereskedés is a honlakosok összeségének közkincsévé tétetett: mégis a modern kereskedelmi törvényekből más oldalról egészen másnemű visszasságok fejlődtek, a melyek, úgy látszik, e téren a jövőnek egy megint egészen új irányt készülnék szabni.

E visszasságok lényegileg két végletet képviselnek.

Egyfelől magának a kereskedői osztálynak nézeti állanak.

Minél jobban kezdi az állami törvényhozás a kereskedők jogviszonyait saját közvetlen szabálykodása alá vonni és minél szűkebbre kezd szorulni ennek következtében a kereskedő világ autonóm jurisdictiója: annál észlelhetőbbé válik az ellenhatás.

A kereskedői osztály más szóval e beavatkozás irányát bi-

zonyos féltékenységgel, — haladását pedig saját szempontjából visszásságnak tekinti.

Elő példa erre hazánkban az u. n. tőzsdebiróságok virágzása. Ezek ma is, bár formailag országos törvény alapján, de lényegében mégis status in statu-t képeznek és legujabban az 1881. LIX. t. cz. megalkotásánál a kereskedő osztály általános ellenzése, mondhatni országos jajveszékése mellett tette meg a törvényhozás azon lépést, a mely a biróságokat legalább alakilag az eljárás némely garanciái tekintetében, az országos biróságok ellenőrzése alá vonta.

Egy másik visszásságára a különálló kereskedelmi jognak azon törekvések utalnak, a melyek a kereskedelmi jog és polgári magánjognak egységesítését veszik célba.

Az érvek, melyekből e célpont kiindul, többfélék és igen figyelemre méltók.

Tény, hogy a kereskedelmi jog az általános magánjogtól elvazasztó határvonalalaiban, bizonyos positivismuson, s inkább önkényes mint a dolgok természetéből stringenter merithető meghatározásokon nyugszik.

Ennek következése, hogy a gyakorlati életben ugyanazon vagy belsőleg alig különböző jogviszonyok igen eltérő jogszabályok, t. i. egyrészt a keresk. jog, másrészt a közönséges magánjog alá esnek, a mivel kapcsolatos, mikép e határvonalak felösmerése konkrét esetekben igen nehéz, és kivált az élet közönséges emberétől alig követelhető.

Mindez veszélyezteti a jognak egységét, biztonságát, végre pedig szétforgácsolja a jognak folyton való műveléséhez és tovább képzéséhez kívántató szellemi erőket, mennyiben egyrészt ugyanazon jogi materiálnak kétféle, t. i. magánjogi és keresk. jogi kidolgozása szükséges, másrészt maga a határvonalak előzetes kérdése, hogy mi keresk. ügylet és mi nem az, ugy a tudományos, mint a gyakorlati életben sok nehézséget idéz elő.

Vannak államok, melyekben a keresk. jog és magánjog egységesítése már nem pusztá törekvés, hanem való dolog.

Ilyen a helvét szövetség, melynek egész területén 1883. jan. 1-én életbelépett kötelmi jogi szövetségtörvény a kereskedelmi jog anyagát is felöleli.

Más államokra nézve is alig kételkedhetni, miként elvi akadályok az egységesítés ellen nem lehetnek, s a jövő iránya attól függ, mennyiben sikerül tényleg és egységes szabályban a jogviszonyoknak a kereskedelmi életre is kiterjedő vonatkozásaival megnyugtatólag leszámolni.

Hazánkban maga a kereskedelem is nagyobb szabásu értelmében voltaképen nem régi dolog, a különvált keresk. törvény maga pedig épen új és a közfelfogás csatornáiba még csak ezután átmenendő anyag. A haladás természet szerü menetét tekintve

tehát minden mélyebb alapu reform e téren a távoljövő kérdései közé kellene hogy tartozzék.

Azonban tett már és kibirt már hazánk a haladás vonalán oly hatalmas lépéseket, hogy alig szenvedhet kételyt, hogy ha a nyugati államokban az egységesítés megérlelődik, a mi törvényhozásunk sem fog soká hátramaradni.

Ezzel a megnyitási ünnepély véget ért.

A kar személyzetében a lefolyt tanév alatt a következő változások történtek, u. m.

Dr. Nagy Ernő, a politika és magyar közjog h. tanára a nm. vallás és közoktatási miniszterium 1883-ik évi nov. 3-án 29860. sz. a. kelt magas rendeletével ny. rk. tanárrá neveztetett ki.

Dr. br. Roszner Ervin, a jogtörténet és egyházi jog r. nyilvános tanárát ő császári és apostoli kir. Felsege 1883. évi november hó 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával cs. kir. kamarássá legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

* * *

Az előadások a felsőbb helyen jóváhagyott tanrend szerint a törvényes szüneteken kívül szakadatlanul folytattattak egész 1884. évi május 31-ig az alap- és államvizsgálatok pedig f. évi jun. 11-től 25-ig ejtettek meg.

Minthogy a m. é 28,291 sz. a. kelt új tanulmányi és vizsgálati szabályzat, mely azonnali életbeléptetés végett m. é. sept. 4-én 28700 sz. a. kelt rendelettel érkezett le az igazgatósághoz, a tantárgyak beosztását illetőleg az eddigi rendtől több pontban eltért, annál fogva intézkedett az igazgatóság, hogy a másodévi joghallgatók a pénzügytant mindjárt az első félévben az államtudományi hallgatókkal közösen ugyanazon tanteremben hallgassák, még pedig hetenkinti 4 órában; egyuttal a nemzetgazdaságtan hetenkinti 8 óráról 6-ra, a magyar alkotmány és jogtörténet hetenkinti 7 óráról 5-re leszállított, ellenben az egyházi jog hetenkinti 4 óráról 5 órára fölemeltetett, a magyar pénzügyi törvényisme pedig a II. félévben 5 helyett hetenkinti 4 órában adatott elő.

A tantárgyak beosztására vonatkozólag 1884. évi márcz. 5-én 4914. sz. a. kibocsátott vallás és közoktatási magas rendelet már csak a jövő 188⁴/₅ tanévtől kezdve lesz foganatosítható.

Az új szabályzat 31. §-a alapján felterjesztés intéztetett a nagyméltóságú vallás és közoktatási m. kir. ministeriumhoz a közegészségtan s az egyetemes történelem legújabbkori részének előadása iránt, de ezen két rendbeli felterjesztésre válasz mindeddig le nem érkezett.

Gyakorlati előadásokat az idén is tartottak : Dr. Bozóky Alajos igazgató-tanár a pandektajogból, Dr. Személy Kálmán ny. r tanár a statistikából és Dr. Nagy Ernő ny. rk tanár a magyar közjogból.

A helybeli »Szépitési Egylet« által az akademia dísztermében rendezett népszerű fölolvasások sorozata a következő volt :

I. Felolvasó estély. 1883. nov. 8-án. 1) »*A nagyváradi állandó színházról.*« Irta és felolvasta id. Gyalokay Lajos ur. 2) »*A physica régiségéről.*« Irta és felolvasta: Vidovich Bonaventura ur.

II. Felolvasó estély. 1883. nov. 15-én. 1) »*A gyarmatosítás Franciaországban.*« Irta és felolvasta Dr. Sipos Árpád ur. 2) »*Az én királyságom.*« »*A filiszterek*« »*Az anya*« czimű költemények Carmen Sylvatól (a román királynőtől) fordította és felolvasta: Vulcan József ur. 3) »*Kölcsey szerelme.*« Irta Vajda Viktor ur, felolvasta: Rácz Mihály ur.

III. Felolvasó estély. 1883. nov. 22-én. 1) »*Balás májor története.*« Irta és felolvasta: Hegyesi Márton ur. 2) »*Költemények.*« Irta és felolvasta: Rácz Mihály ur.

IV. Felolvasó estély. 1883. nov. 29-én. »*A női szépítő szerek.*« Irta és felolvasta: Dr. Kornstein Lajos ur. 2) »*A színészet bölcsője.*« Irta és felolvasta: Dus László ur.

V. Felolvasó estély. 1883. decz. 6-án. 1) »*A mi időnkéről.*« Irta és felolvasta: Dr. Oláh Gyula ur. 2) »*Társadalmi törvények, alkalmazással a népesedési mozgalomra*« Irta és felolvasta: Ritoók Zsigmond ur.

VI. Felolvasó estély. 1883. decz. 14-én. 1) »*Pompeji*« Irta és felolvasta: Dr. Bozóky Alajos ur. 2) »*Az anyaszeretet*« Irta és felolvasta: Dr. Konrád Márk ur.

VII. Felolvasó estély. 1884. január 3-án. 1) »*A házasságok statisztikai kimutatásában.*« Szabad előadás, tartotta: Dr. Személy Kálmán ur. 2) »*Az igazi szavazat*« (Humoreszk.) Irta és felolvasta: Dr. Bodor Károly ur.

VIII. Felolvasó estély. 1884. márcz. 13-án. 1) »*Éden*« Részlet egy verses regényből. Irta és felolvasta: Endrődi Sándor ur. 2) »*A váradi ásatások agyagtárgyai*« Irta és felolvasta: Dr. Rómer F. Ferencz ur.

IX. Felolvasó estély. 1884. márcz. 20-án. 1) »*LIV. zsoltár*« Fordította: Lázár Miklós ur, felolvasta: Rácz Mihály ur. 2) »*A socialismus.*« Irta és felolvasta: Dr. Nagy Ernő ur.

1883 évi szeptember hó 4-én a tanári kar s az akadémiai ifjuság fenséges Stefánia főherczegasszony és koronaörökösné szerencsés szülése, 1883 évi október hó 4-én pedig ő cs. és apostoli kir. Felsége legmagasb névnapja alkalmából a helybeli I. sz. székesegyházban tartott ünnepélyes hálaadó isteni tiszteleten testületileg jelent meg.

1883 évi szeptember hó 15-én ülte meg Eperjesen Vandrák András jogtanár ur tanárságának 50-dik évfordulóját, mely alkalmából a következő üdvözlő irat intéztetett az ottani joglyceum igazgatóságához:

Tek Igazgatóság!

Az eperjesi kerületi evang. Collegium pártfogósága oly szives volt a nagyvárad kir. jogakademiát Vandrák András ottani veterán jogtanár urnak tanársága 50 ik évfordulója alkalmából f. hó 15-én tartandó ünnepélyre meghívni.

Midőn a fentiszelt pártfogóságnak ezen szives figyelméért a vezetésem alatt álló nagyvárad kir. jogakademia nevében ezenel mély köszönetet mondanék, legnagyobb sajnálatommal kell tudatnom, hogy ezen ép oly ritka, mint megható ünnepélyen személyesen részt nem vehetünk. Mindazáltal elhatározta a tanári kar f. é. sept. hó 10 én tartott értekezletében, hogy fölkéri általam a tek. Igazgatóságot, hogy az ünnepélyen a nagyvárad kir. jogakademiát képviselni, egyúttal pedig a jubiláló veterán kartársnak, a kinek a Mindenható annyi nemzedéket szép, jó, nemes és hasznos ismeretekre tanítani engedett, nagyra becsülésünket és legőszintébb szerencsekívánatainkat tolmácsolni méltóztassék, azon óhajttással rekesztvén be azokat, hogy az isteni gondviselés őt fris egészséggel, hosszú étellel és dárült kedélylyel megajándékozni kegyeskedjék.

Kiváló tisztelettel maradván
Nagyváradon, 1883. sept. 12.

Dr. Bozóky Alajos,
igazgató.

Erre az ünnepelt jubiláns a következő sorokat intézte az igazgatósághoz

K ö s z ö n e t n y i l v á n i t á s .

Ötven évi tanári működésem örömnappján, f. é. Sept. 15-én számos egyházi és világi mélyen tisztelt hatóságok, intézetek, kivált tanodák s egyes nagy nevű és érdemű személyek, különösen egykori kedves tanítványaim, a szeretetnek, rokonszenvennek s méltánylásnak annyi megható jelét nyilvánították az ország minden részéből, hogy azt meghálálni szóval is alig vagyok képes. Minthogy pedig személyesen nem lehetek szerencsés mindnyájoknál tisztelkedetni, fogadják legőszintébb és legforróbb szívbéli hálámat azon kegyes részvét- s elismerésért, mely legédesb jutalom és leghatal-

masb ösztön minden lelkiismeretes és buzgó tanárra nézve. Legyenek meggyőződve, hogy szívélyes részvétők kedves emléke addig élend hálás szívemben, míg az dobogni meg nem szűnik.

Eperjesen, sept 18. 1883.

Vandrák András.

A gyászlobogó kitűzése által adott kifejezést az akadémia néhai felséges Mária Anna császárné és királyné, valamint Cziráky János m. k. tárnokmester haláleseteik alkalmából.

Néhai felséges Mária Anna császárné és királyné lelki üdvéért f. évi május hó 12-én a helybeli székesegyházban ünnepélyes requiem tartatott, melyen a tanári kar az akadémiai ifjúsággal együtt testületileg jelent meg.

V. A tanárok irodalmi működése.

Dr. Bozók Alajos igazgató-tanár dolgozatai :

1) Megnyitó beszéd az 188³/₄ tanév elején, lsd. jelen Almanach 7. s köv. lapjain.

2) Pompéji, fölolvadás, Nagyvárad 1883.

3) Római Világ, művelődéstörténeti rajzok a római császárság fénykorából, Friedländer L. és mások után. Budapest, 1884. I. füzet, Ráth Mór kiadása

Dr. Sipos Árpád ny. r. tanártól megjelent :

1) A gyarmatosítás kérdéséhez, fölolvadás, Nagyvárad 1884.

2) A közsén és a földbirtokosok érdekei, megjelent a Nemzet-ben.

Dr. Személy Kálmán ny. r. tanártól megjelent :

A házasságok statistikája, a Szépitési egyesület által rendezett fölolvadások során tartott szabad előadás. Nagyvárad 1884.

Dr. ZsögödBenedek ny. rk. tanártól megjelent :

1) Kereskedelmi jogunk különválásáról Programma academium. Megjelent az Akadémiai Almanachban 188³/₄.

2) Az örökösödési törvénytervezetről. Kritikai és törvényhozási tanulmány, Magyar Igazságügy 1883 októberi és decemberi füzetek.

3) Birálat: Dr. Nagy Ferencz egyes. tanár kereskedelmi jogi kézikönyvéről. Magyar Igazságügy 1883. decemberi füzet

Dr. Nagy Ernő, ny. rk. tanártól megjelent :

1) Demombynes: Constitutions européennes Birálat. (Jogtudományi Közlöny 1883. 29. szám)

2) Dareste: Les Constitutions modernes. Birálat. (Jogtudományi Közlöny 1883. 30. szám.)

3) Asocialismus multja és jelene Részben felolvasatott a helybeli Szépitési Egyesület estélyén. (Nemzetgazdasági Szemle. 1884. évfolyam.)

4) Jellinek: Die Lehre von den Staatenverbindungen. Birálat. (Jogtudományi Közlöny 1884. 2. és 3. szám.)

5) Courrier hongrois. (La Réforme Sociale, Tome VIII. 2. 2. Livraison.)

6) Korbuly: Közjog. Birálat (Jogtudományi Közlöny. 1884. 26. szám.)

7) Kisebb könyvismertetések (Több lapban.)

Dr. N e m e s I m r e magántanártól megjelent:

Logika, azaz Gondolkodástan középiskolák használatára. Budapest 1884.

A tanárok irodalmi működését az idén is lényegesen előmozdította azon szíves kézség, melylyel a budapesti m. k. t. egyetem, s a magyar nemzeti muzeum könyvtárai a kivánt műveket rendelkezésre bocsátották, a miért e helyen az akadémiai igazgatóság köszönetét nyilvánítani kedves kötelességének ismeri.

VI. Ifjusági egyletek.

I. Joghallgatók segélyző egylete.

Elnök: Kuszli Béla IV. éves joghallgató.

Alelnök: Fejér László IV. éves joghallgató.

Főjegyző: Aszalay Sándor IV. éves joghallgató.

Aljegyző: Gálbory László I. éves joghallgató

Pénztárnok: Czájlik László IV. éves joghallgató.

Ellenőr: Bőhm Jenő II. éves joghallgató.

Bizottsági tagok:

Bronts Ernő, Fráter Kálmán IV. éves, Ámánt Béla, Papp László II. éves, Genthon Ferencz, Jakó Zoltán, Tapolcsányi Imre I. éves joghallgatók.

A lefolyt tanévben az egyletnek alaptőkéje, mely az 18^{83/84.} tanév végén 6231 frt 62 kr. volt, tek. id. Mütter Ferencz, élesdi kir. járáshíró urnak a m. é. elhalt hasonnevű joghallgató fia emlékére tett 10 frtos alapítványával, valamint az alap javára rendezett bál tiszta jövedelméből 6281 frt 07 kr-ra szaporodott.

Segélyezésben részesült: az első félévben 6, a másodikban 9 joghallgató. Segélyezésre fordított összesen 289 frt.

2. Az önképzőkör.

Elnök: Czájlik László IV. éves joghallgató.

Alelnök: Aszalay Sándor IV. éves joghallgató.

Főjegyző: Fejér László IV. éves joghallgató.

Aljegyző: Gálbory Sámuel I. éves joghallgató.

Pénztárnok: Ámánt Béla II. éves joghallgató.

Könyvtárnok: Tauszik Ferencz IV. éves joghallgató.

Bizottsági tagok:

Fráter Kálmán, Kuszli Béla, Bronts Ernő IV. Komlóssy István II Bakacs Béla és Sipos Árpád I. éves joghallgatók.

Tagjai száma 22.

Gyakran merülvén föl annak a szüksége, hogy vagyontalan joghallgatók a tanulásra szükséges könyvekkel láttassanak el, melyek az intézeti könyvtárban vagy épen nem, vagy csak egy példányban, vagy elavult kiadásban találhatók, az Önképző-kör tulajdonát képezett 2 drb 100 frtos magyar aranyjárdék kötvény az igazgatóság tudtával és beleegyezésével tőzsdei árfolyamon elárusítottatott s a bejött pénzen következő jogi tankönyvek szerezettek be, u. m. Bozóky, institutiók 3 példányban, Bozóky, pandekták 3 p., Hajnik, európai jogtörténet 3 p., Kautz, nemzetgazdaszat 2 köt. 3 péld. Zlinszky, m. magánjog 3 p., Korbuly m. közjog 3 p., Kautz, politika 3 p., Mariska, pénzügytan 3 p., Mariska p. ü. törvényisme 3 p., Fésüs, közigazgatási jog 3 p., Pisztory, Statistika 2 p., Révfy, polg. biráskodás 3 p., Bozóky, egyházi jog 3 p., Kautz, büntetőjog 2 p., Nagy F. kereskedelmi jog 2 p., Plósz, váltójog 2 p., Werner, bölcséleti jog 1 p., Gerlóczy, természetjog 3 p., Konek, egyházi jog 1 p., Apáthy, nemzetközi jog 1 p., Kiss, nemzetközi jog 1 p., Kiss, m. közjog 1 p., Hajnik, m. alkotmány és jogtörténet 1 p., Bozóky, római perjog 4 péld., Osztrák magánjog 1 p. Büntetőjog 1 p.

Ezen könyvtár az Önképző és Olvasó-kör mindenkori elnökének és könyvtárnokának felügyelete alatt áll s az ifjusági egyletek szobájában van elhelyezve.

Tek. id. Müttér Ferencz, élesdi k. járásbíró úr, a m. évben elhalt hasonnevű joghallgató fia emlékére az «Önképző-kör» javára 10 frt alapítványt tett.

Az egylet vagyona: 1027 frt 85 takarékpénztári könyvecskék- és egy 232 frt 92 kr. értékű tankönyvek tára.

VII. Akadémiai hallgatók.

1) Beíratott hallgatók.

N é v	Tan- félév	N é v	Tan- félév
<i>1. évesek, a) rendes hallgatók:</i>		Sipos Árpád	1 2
		10 Stern József	1 2
		Szivós Lajos k.	1 2
Bakats Béla	1 2	Szkuba Gyula	1 2
Begov Árpád	1 2	Szőke András	1 2
Égli Mihály	1 2	Tabakovits Miklós	1 2
Fleischer Lajos	1 2	15*Taposányi Imre	1 2
5 Gálbory László	1 2	*Vodicska Ferencz	1 2
Genthon Ferencz	1 2	Weisz Ferencz	1 2
Jako Zoltán	1 2	Weiszberger Lipót	1 2
*Popovits Viktor	1 2		

N é v	Tan- félév	N é v	Tan- félév
<i>b) rendkívüliek :</i>		*Gyalokay József	1 2
Klimentó Sándor	1 —	Márkus László	
20 Pollák Henrik	1 2	5*Várady Zsigmond	1 2
<i>II. évek, a) rendes hallgatók :</i>		<i>b) negyedévesek :</i>	
Ámánt Béla	1 2	Brán Gusztáv	1 2
*Böhm Jenő	1 2	Bronts Ernő	1 2
Fekete János		Fássy Lajos	1 2
Gruber Géza	1 2	Papp László	1 2
5 Klein György	1 2	10 Winkler István	1 2
*Kovács József k	1 2		
Mezei Ferencz	1 2	<i>Fogtudományi tanfo- lyam, a) harmadévesek :</i>	
Nyisztor Adorján	—	Poynár János	1 2
Papp Coriolán	1 2	Schatz Miksa	1 2
10 Papp László k.	1 —		
Popovits Konstantin	1 2	<i>b) negyedévesek :</i>	
Simon János	1 2	*Aszalay Sándor	1 2
Stern Izidor	1 2	*Czajlik László	1 2
Ujfalussy Géza	1 2	5 Ertsey Kálmán	1 2
15*Vagaszky Árpád	1 2	Ertsey Zsigmond	1 2
Weinstock Jakab	1 2	Fejér László	1 2
Wieland Sándor. k	1 2	Fráter Kálmán	1 2
<i>b) rendkívüli :</i>		*Kuszli Béla	1 2
Tverdon István	1 —	10 Papp Jusztin	1 2
<i>Allamtudományi tanfo- lyam, a) harmadévesek :</i>		*Poynár János	1 2
Erdélyi János k.	1 2	Szerdahelyi Károly	1 2
Fuchs Béla	1 2	*Tauszik Ferencz	1 2

Jegyzetek : A*-gal jelöltek ösztöndíjasok.

A k-val jelöltek katonák.

A kiknek neve mellett tanfélév nincs kitéve, azok elmaradtak.

2) *Vizsgaengedélyt nyertek.*

Az I alapvizsgálatra :

Mayer György, pénzügyigazgatósági gyakornok Kolozsvártt.

Nánássy Menyhért, adófelügyelői számgyakornok Temesvártt.

Pamlényi Sándor, adófelügyelői számtiszt N.-Károlyban.

Silling György, adófelügyelői számtiszt Kolozsvártt.

5 Török Károly, fővámhivatali gyakornok Aradon.

A II alapvizsgálatra :

Széles Géza, bányagyakornok Körmöczbányán.

A jogtudományi államvizsgálatra :

Aknay Andor, végzett budapesti egyetemi joghallgató.

Bene Gábor, járásbirósági irnok Tenkén.

Dezső Sándor, járásbirósági irnok Szécsényben

10 Rasko Imre, adófelügyelői tiszt Kolozsvárt.

Az intézetet általában látogatók száma 71 volt. A beiktatott nyilvános joghallgatók számánál a múlt évihez képest apadás 15, a vizsgaengedélyt nyert egyének számánál apadás 2, általános apadás 17. Másrészt azonban az államszámviteltan hallgatása végett 13 tisztviselő is látogatta az intézetet, úgy hogy általában véve a lefolyt tanévben apadás (4) észlelhető.

VIII. Vizsgálatok.

A jelen 1883/4. tanév folyama alatt letett alap- és államvizsgálatok eredménye a következő :

1883. évi szeptember 1-től 1884. jun. végéig.

Letette az	Nyilvános rendes joghallgató	Ministeri engedély folytán	képesítettett			felfüggesztetett	összesen
			kiüntetéssel	egyhangúlag v. szótöbbs.	nem		
Első alapvizsgálatot	31	1	5	16	1	10	32
Második alapvizsgálatot	12	2	2	12	—	—	14
Államtudományi államvizsg	9	2	1	6	—	4	11
Jogtud. államvizsgálatot	4	3	—	6	—	1	7
Főösszeg	56	8	8	40	1	15	64

J e g y z e t. Ezen táblás kimutatás az egész tanév alatt letett összes alap- és államvizsgálatok eredményét tünteti föl, melyben a múlt évekről elmaradt pót- és javítóvizsgálatok is befigyeltetnek, ellenben a 25. lapon lévő táblázatban csak az idei joghallgatók vizsgálatai vannak feltüntetve.

IX. A tanárok és az általuk előadott tantárgyak átnézete.

A tanárok neve	Tanító hivatali minőség	Tanszak	Előadási ny.		Heti órák száma		Észrevétel
			I.	II.	I.	II.	
Dr. Boróky Alajos	Igazgató, ny. r. tanár képesített egyetemi magántanár.	Római jog	r		10	10	Tanári éveinek száma: 16. (Azelőtt 1½ évig a m. k. helytartó-tanácsnál és a közoktatási m. kir. minis-teriumnál fogalmazó gyakor- nok volt.)
Dr. Kudelka József	ny. r. tanár, k. ügyvéd.	Jogbölcsészet Büntetőjog	a		10	10	Tanári éveinek száma 37.
Dr. Sipos Árpád	ny. r. tanár, képesített egyetemi magántanár, hites köz- és váltó-ügyvéd	Magyar magánjog Osztrák magánjog Bányajog	y	e	11	9	Tanári éveinek száma: 14½
Dr. Molnár Imre	ny. r. tanár, képesített egyetemi magántanár.	Nemzetgazdászat Pénzügytan M. pénzügyi törvények Tételes nemzetközi jog	a		10	10	Tanári éveinek száma: 15. (Három évig segéd-tanár volt.)
Dr. Személy Kálmán	ny. r. tanár, képesített egyetemi magántanár	M. közigazgatási jog Osztrák-magyar bi-rodalom statist. Művelődéstörténet	m		11	9	Tanári éveinek száma: 11. (Egy évig segéd-tanár volt.)

A tanárok neve	Tanító hivatali minőség	T a n s z a k m a	Előadási ny.		Észrevétel
			I. félév	II. félév	
Dr. b. Fosner Ervin	ny. r. tanár képesített egyetemi magántanár	Egyházi jog M. alkotmány- és jogtörténet Európai jogtört.	10	10	Tanári éveinek száma: 8
Dr. Zsögöd Benő	ny. rk. tanár, képesített egyetemi magántanár h. ügyvéd	Törvénykezési elj. Keresk. és váltójog	9	11	Tanári éveinek száma: 2 ¹ / ₂
Dr. Nagy Ernő	ny. rk. tanár, képesített egyetemi magántanár	Politika Encyclopaedia Magyar közjog	7	7	Tanári éveinek száma: 4
Dr. Nemes Imre	képesített egyetemi magán-, fő- reáltanodai ny. r., akad. magántanár	Bölcsészet	2	2	Itten töltött tanári éveinek száma: 10.
Dr. Hoványi Ferencz	orsvos-tudor fürdő-orsvos akad. magán- tanár	Tszéki orvostan	2	2	Tanári éveinek száma: 4 ¹ / ₂ év
Zboray Tamás	képesített főgymn. ny. r. tanár, akad. magántanár	Államszámviteltan	2	2	Itteni m tanár 1 ¹ / ₂ év óta

X. A joghallgatók statisztikai átnézete.

<i>Évfolyam</i>	A kötelezett colle- giumok óraszámja		Anyanyelv szerint					Vallás szerint					A vizsg. eredm.				Tanpénz		Az ösztöndíjasok száma	Az ösztöndíjak összes mennyi- sége o. é. frtkban			
	A tanulók száma		magyar	román	német	szerb	leugyel	római kath.	gör. kath.	gör. keleti	hely. hitv.	ágost. hitv.	mások vallásu	képesítetett		vizsga nélkül fizetők	mentesek						
	1	2												1	2		1	2			1	2	
Első félév	Első évfolyam	19	20	17	2	—	1	—	8	1	2	4	—	5	—	—	—	—	17	3	—	3	165
	Második évfolyam	20	18	16	2	—	—	—	10	2	2	—	1	3	—	—	—	—	13	5	—	3	135
	Államtudományi tanfolyam	18	10	8	2	—	—	—	5	2	—	2	1	—	—	—	—	—	6	3	1	2	135
	Jogtudományi tanfolyam	16	13	11	2	—	—	—	8	—	2	2	—	1	—	—	—	—	10	3	—	5	380
F ő ű s s z e g		73	61	52	8	—	1	—	31	5	6	8	2	9	—	—	—	—	46	14	1	13	815
Második félév	Első évfolyam	15	20	17	2	—	1	—	8	1	2	4	—	5	5	7	3	5	17	3	—	3	165
	Második évfolyam	16	15	13	2	—	—	—	10	1	1	—	—	3	2	9	—	4	10	5	—	3	135
	Államtudományi tanfolyam	16	9	7	2	—	—	—	4	2	—	2	1	—	—	1	1	7	6	2	1	2	135
	Jogtudományi tanfolyam	16	11	9	2	—	—	—	7	—	2	1	—	1	—	3	1	7	8	3	—	5	380
F ő ű s s z e g		63	55	46	8	—	1	—	29	4	5	7	1	9	7	20	5	23	41	13	1	13	815

Származás szerint volt :

Aradmegyei 2, Bácsmegyei 3, Békésmegyei 5, Biharmegyei 31, Csongrádmegyei 1, Jász-Kun-Szolnokmegyei 2, Krassómegyei 2, Nógrádmegyei 1, Pestmegyei 1, Sopronmegyei 1, Szabolcsmegyei 2, Szathmármegyei 5, Szilágymegyei 2, Temesmegyei 1, Torda-Aranyosmegyei 1, Zemplénmegyei 1, összesen : 61.

XI. Specialcollegiumok.

A lefolyt tanév első felében 6 tanár tartott hetenkinti 17 órában 10 specialcollegiumot, melyeket 143 joghallgató látogatott, a másik félévben pedig 8 tanár hetenkinti 22 órában 11 specialcollegiumot, melyeket 135 joghallgató látogatott.

Ezen specialcollegiumokat a következő táblázat tünteti föl :

A tanár neve	Az előadás tárgya A *-gal jegyzettek ingyenesek	Heti óra szám	Hallgatók száma
Első félév.			
Bozóky	* Gains olvasása	1	18
»	Római perjog	1	20
Személy	Művelődéstörténet	4	22
»	Statist gyakorlatok	1	15
«	* Moralistatika	1	6
Zsögöd	M. váltójog	2	13
»	Telekkönyvi intézmény	1	12
Nemes	Logika	2	19
Hoványi	Törvényszéki orvostan	2	8
Zboray	Államszámviteltan*)	2	10
Második félév.			
Bozóky	Római örökjog	2	20
Sipos	Osztrák örökjog	3	11
»	* Bányaregale	1	14
Molnár	Tételes nemzetközi jog	3	5
»	Nemzetgazdaság története	2	13
»	Államhítel	1	4
Személy	Közigazgatási jog	3	9
Nagy	* Közjogi gyakorlatok	1	20
Nemes	Ethika	2	19
Hoványi	Törvényszéki orvostan	2	6
Zboray	Államszámviteltan*)	2	14

*) Az államszámviteltant az első félévben 13, a másodikban 4 tisztviselő is hallgatta.

XII. Ösztöndíj-ügy.

Ösztöndíjt a következő joghallgatók élveztek, u. m.:

Az első évfolyamban:

Popovits Viktor, Gozsdu-félét 150 frttal;
Tapolesányi Imre, Jedlicska-Kondé-Szenczy-félét 30 frttal.
Vodicska Ferencz, Jövedéki-bírság-alapfélét 150 frttal.

A második évfolyamban:

Böhm Jenő, Alapy-félét 210 frttal.
5 Komlóssy József, Jedlicska-Kondé-Szenczy-félét 30 frttal.
Vagaszky Árpád „ „ „ „ 30 frttal.

Az államtudományi tanfolyamban:

Gyalokay József, Balassa Zsuzsánna-félét 120 frttal.
Várady Zsigmond, Balassa Zsuzsánna-félét 150 frttal.

A jogtudományi tanfolyamban:

Aszalay Sándor, Jedlicska-Kondé-Szenczy-félét 30 frttal.
10 Czájlik László, Jankó M. félét 100 frttal.
Kuszli Béla, koronahg-félét 200 frttal.
Poynár János, Gozsdu-félét 400 frttal.
Tauszik Ferencz, Jedlicska-Kondé-Szenczy-félét 30 frttal.

Végzett joghallgató:

Freko Menyhért, Alapy-félét 150 frttal.

A kifizetett ösztöndíjak összege tett 1780 frtot o. é.

A jelen tanév folyamán végleg rendeztetett az igazgatóság kezelése alatt lévő alapítványok ügye is. Az igazgatóság által felterjesztett új alapítólevelek a nm. vallás és közoktatási m. kir. ministerium által m. é. augusztus hó 15-én 26567 sz. a. kelt magas rendelettel jóváhagyattak és a helybeli prémontrei főgymnasiumot illető tőkék a főgymnasiumi igazgatóságnak adattak át. A jóváhagyott alapítólevelek szövege a következő:

1. Alapító-levél.

Miután a nagyvárad kir. Akademia részére még 1848 év előtt tett többrendű jótékony alapítvány, névszerint:

1-ször Néhai Szenczy István, nagyvárad székesegyházi kano-noknak az /- alatt hiteles másolatban idecsatolt mult századi alapítványa, mely eredetileg 100, mondd egyszáz váltóforintra ment, most pedig 1 mondd egy darab 45863 számmal jegyzett, 250 forintról, mondd kétszáz ötven forintról o. é. szülő egységes államadóssági kötvényből áll.

2-szor. Néhai Kondé Miklós nagyváradil sz. püspöknek 1802. évi decz. 6-án kelt ././- alatt szintén hiteles másolatban idecsatolt alapítványa, mely eredetileg 500 mondd ötszáz váltó forintról szó-lott, most pedig a nagyvárad püspökmegyei pénztárban kezelt 300, mondd háromszáz o. é. forint tőkéből áll, végre

3-szor. Néhai Jedlicska Antal, nagyvárad i. sz. olvasó kano-noknak 1813. évi aug 11-én kelt s ./././- alatt hiteles másolatban idecsatolt kétféle alapítványa, melyek eredetileg 7000, mondd hétezer váltó forintról szólottak, jelenleg pedig egy 365. számmal jegyzett 50 pengő, vagy 52 frt 50 krról o. é. kiállított nagyvárad-kerületi földtehermentesítési kötvény, egy 1334. A. számú 210 o. ért. forintról kiállított szintén nagyvárad-kerületi földtehermente-sítési kötvény, és a nagyvárad takarékpénztárban elhelyezett 5070 frt 66 krc mondd ötezerhétven forint hatvanhat krajczár o. é. tőkéből állanak, — a harmadik pontban ./././- alatt csatolt mellékletben § II-us 13-o érintett 3000 váltó forintnyi alapítványt (miserioribus stu-diosis, maxime infirmis) kivéve mind azon föltételhez van kötve, hogy az ezen alapítványok kamataiban részesülő tanuló ifjak szombatonként vagy a Boldogságos Szűz, vagy Szt. László király szobrai előtt a letenyét nyilvánosan és térdenállva elénekeljék, mely kegyes rendelkezés mostani viszonyaink között alig fogana-tosítható; miután továbbá az 1848-ig főnállott kir. Akademiánál létezett bölesészeti tanfolyam ez időszert a nagyságos és főtisz-telendő prémontrei kanonokrend gondjaira bizott nagyvárad kir. kath. főgymnasiumba mint ennek 7. és 8 osztálya van bekebelezve, ellenben a régi jogi tanfolyam a mostani négy évfolyamú önálló jogakademiában bírja folytatását:

Annál fogva részint azért, hogy a kegyes alapítóknak szán-déka legalább megközelítőleg teljesíttessék, részint azért, hogy ezen alapítványok jótéteményében való részesülés joga iránt minden kétség eloszlatassék, a nevezett két tanintézet igazgatóinak meg-hallgatása utána következőket találtam szükségesnek elrendelni, u. m.

I. §. Mind a három s illetőleg négy alapítvány egy »Jedlics-ka-Kondé-Szenczy« nevet viselendő iskolai ösztöndíjalappá egye-sítendő, az ekkép egyesített alap két egyenlő részre osztandó, mely-nek egyik fele a nagyvárad prémontrei r. kath. főgymnasiumot, másik fele a nagyvárad kir. jogakademiát illetendi.

II §. A nagyvárad kir. jogakademiát illető alapkamataiból 5

wondd öt ösztöndíjjállomás dotálandó a nagyváradi kir. jogakademiába járó, szegény sorsu, példás magaviseletű és jeles előmenetelű I. sz. római katolikus vallású ifjak részére, kiknek kötelessége leend az akademiái hitszónok által meghatározandó helyen és időben s az ő jelenlétében egyszer minden hónapban a Boldogságos Szűzet dicsőítő letenyét elmondani.

III. §. Az ösztöndíjakat minden tanév elején a jogakademiái igazgató fogja, a tanári testület meghallgatása mellett, adományozni.

IV. §. Az alaptőke rendes kamatoztatásáról az igazgató tartozik gondoskodni, a ki minden tanév végén a nagyméltóságú vallás és közoktatási m. kir. ministeriumhoz rendes számadást köteles felterjeszteni. A pénz vagy valamely jóhitelű helybeli takarékpénztárban helyezendő el, vagy jól kamatozó magyar állampapírokba fektetendő.

V. §. Ha valamikor a nagyváradi kir. jogakademia létezni megszűnnék, a nagyváradi I. sz. püspöknek tartatik fön ama jog, hogy az ösztöndíjalapról belátásához képest rendelkezehessék s illetőleg hogy az ösztöndíjakat más tanintézetekbe járó I. sz. róm. katolikus vallású ifjaknak adományozhassa.

Minek hitelül kiállítottatott a jelen alapítólevél, melynek első példánya egyházmegyei levéltárban, másod példánya a nagyméltóságú vallás és közoktatási m. kir. ministerium levéltárban, harmad példánya végre a nagyváradi kir. jogakademia levéltárban tétetett le megőrzés végett.

Kelt Nagyváradon, 1882 évi deczember 26 napján

Előttünk :

Várszély Ármin s k
főgymnasiumi igazgató.

Dr. Bozóky Alajos s. k.
k. jogakademiái igazgató.

(P. H.)

Lipovniczky István s. k.
n -váradi. I. sz. püspök.
(P II)

26567. s. ám.

Jóváhagyom !

Budapesten, 1883. évi augusztus hó 15-én.

(P. H.)

Trefort s. k.

·. *Copia.* 22882. Nobilis, Perillustris ac Generose Domine Nobis observande! — Penes gratiorum Cassarum Politico fundationum Praefectoratus officium abhinc sub hodierno assignari ut Idem Fundationis Stephani Szécsény Canonici condam M.-Varadinensis pro pauperibus Studiosis legatae, et in hic advoluto Exactorali Extractu comprehensae de anno in annum ad Intentionem Fundationis obvientes census inde a 1-a May 1799. incipiendo exsolvat, Praetta proin D. Vestra tam Prodirectores, quam et Directores Academiarum et Gymnasiorum eo inviandos habebit, ut levatas has in p. specificato Exactorali Extractu descriptas summas, erga propriam eorundem Quietantiam, ducendumque subinde cum fine

uniusejusque anni scholastici Ratiocinium isthuc sufficientibus Documentis instructum submittendum, inter bene moratos et bene studentes pauperes Iuvenes cum propositione meritorum distribuunt, caeterum gratificatio in ultima illa Exactorali pecuniali columna semel pro semper exsolvet et aequè in destinatos fines convertet. Datum ex Consilio R. L. Hgeº Budae die prima octobris anno millesimo septingentesimo nonagesimo nono et Praetiae D. Vestrae benevolus ad officia parati Fran. Sz. Ivány m. p. Franciscus Györy m. p. M. Varadinensi Studiorum Directori Az 1160/882. szhoz. A nagyváradi I sz. püspökség levéltárában lévő eredetinek jelen másolata oly megjegyzéssel hitelesítették, hogy miután a szövegben hivatolt Exactoralis Extractus első rovatában szóról szóra ezek foglaltatnak: »Nomen Fundatoris: Szenczy Stephani Canonici quondam M.-Varadin.« a fent olvasható »Szécsény« szó tollhibának veendő — Megjegyeztetik továbbá, hogy ezen alapítvány rendeltetését közelebbről a Reflexiones című utolsó rovatnak híven kiírt következő szavai határozzák meg: »Capitale hoc tenore advolutae Bgnae grosae Decretationis dno 31 a May 1782 No 7582 Tabellae Capitalium a fundo Studiorum sequestrandorum, et fundis concernentibus resignandorum primitive pro studiosis pauperibus M.-Varadinensibus ad statum B. M. V. ibidem Litaniam decantatibus . . . legatum esse constat.« Kelt N.-Váradon, septemb. 19. 1882 Radnai Farkas m. k. egyházm. hiv. titkár és levéltárnok. (PCH) Cluj / Central University Library Cluj

://. *Copia. Codicillaris Dispositio. In Nomine Sanctissimae Individuae Trinitatis Amen* — Ultra ea, quae de substantia mea ex Benedictione Divina acquisita in Testamento disposueram, sequentia adhuc mente praesentissimus codicillariter addo 1-o etc. etc. 6-o) Pro pauperibus Studiosis coram Statua ante Cathedralē Ecclesiam M.-Varadinensem devote cantaturis lego capitale fundationale quingentorum idest 500 florenos etc. etc. Signatum M.-Varadini die 6-a Decembris 1802 Nicolaus Eppus M.-Varad. Kondé mp. (L. S.) Anno 1802. 6 a Decembris in Episcopali Residentia Exmus, Illmus ac Rssmus Dnus Nicolaus Dei et apostolicae Sedis gratia Eppus M.-Varad. Kondé in praesentia Nostri simul, et semet constitutor. et ad praesentem actum requisitor. sana et vegeta mente declaravit hanc esse piam ultimam codicillarem voluntatem per se ut profertur jam subscriptam Stephanus Tokody O M.-Varad. qua requisitus m. p. (L. S.) Franciscus Dluholuczky de Szt. Anna, qua requisitus testis m. p. (L. S.) Ladislaus Juricskya m. p. qua requisitus testis (L. S.)

1160/882. szhoz. Ezen másolat hitelül N.-Várad, sept. 19-én 1882 Radnai Farkas m. k. egyházm. hiv. titkár és levéltárnok. (P H)

://. *Copia. Testamentum. In Nomine Sanctissimae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus Sancti, Amen* — Infrascriptus de universa mea substantia ultimam facio dispositionem Testamentariam ordine

sequenti: § II-us 13-o) Miserioribus studiosis maxime infirmis Domo Paterna adjuutorium non percipientibus lego termille flnos, hujus Capitalis Interusurium omni anno distribuatur; hujus Capitalis curam Magnificus Dnus Superior Scholarum Director dignetur habere, et successu temporis quoque tales ordines facere, ne Capitale hocce quaqua demum ratione pereat.

23 o) Pauperibus studiosis lego quatuor mille flnos, cujus census annue inter decem egentiores, qui etsi non in litteris, attamen in pietate, virtutibus et morum integritate calculum eminentiae obtinent, dividantur, horum obligatio erit singulis diebus Sabathi Litanias B. V. Mariae ad Statuam Sancti Ladislai omni cum pietate canendo absolvere et quidem flexis poplitibus. Magnificus Dnus Superior Scholarum Director, cum A. R. Domino Exhortatore Academiae tales juvenes designabit, quos testamenti Executor, qui curam habebit Capitalis, eosdem solvet. Signatum Varadini 11-a Augusti 1813. Antonius Jedlieska m. p. Lector et Canonicus Varadinensis (L. S.)

1160/882. sz. A n.-váradí l. sz. pükpökség levéltárában levő példányról vett jelen másolat hűségeül. — N.-Várad, september 19. 1882. Radnai Farkas mk. egyhm. hiv. titkár és levéltárnok. (P. II.)

2. A l a p i t ó - l e v é l.

Néhai Olteanu János ur, nagyváradí g. kath. püspök, 1874. évi november havában a nagyváradí kir. jogakademiának jog- és államtudományi karrá történt átalakíttatása emlékére 100, mondd száz o. é. forintnyi alapítványt tett oly czélra, hogy annak kamatai a jog- és államtudományok köréből kitüzendő pályakérdések megjutalmazására fordíttassanak. Hogy a kegyes alapítónak nemes intentiója méltóan teljesíttessék, a nagyváradí kir. jog és államtudományi kar tanártestülete f. 1882. évi decz. 13-án Dr. Bozóky Alajos igazgató elnöklete alatt tartott értekezletében egyhangulag azt határozta, miszerint a fentebbi tőkének kamatai egyelőre folytonosan a tőkéhez csatoltassanak, míg a tőke annyira szaporodik, hogy annak kamatából évenként legalább egy harmincz oszt-rák értékű forintos jutalomdíjt lehessen valamely, a kar által kihirdetendő, pályakérdés megfajtására kitüzni.

A tőkét az igazgató kezeli, aki arról a nagym. vallás és közoktatási m. kir. miniszteriumnak évenként számolni köteles.

Ha valamikor a n.-váradí kir. jogakademia létezni megszűnék, az alaptőke Nagyvárad városának adandó ki, mely annak kamatait ösztöndíjképen évenként egy más hazai főtanodába járó n.-váradí illetőségű, szegény sorsu s jó magaviseletű joghallgatónak adományozza.

Minek hitelül kiállíttatott ezen alapítólevél, melynek egyik példánya a nagyváradí kir. jogakademia, másik példánya a nm.

vallás és közoktatási m. kir. ministerium levéltárában fog megőriztetni.

Kelt N.-Váradon, 1882. decz. 26-án.

Előttünk :

Dr. Nagy Ernő s. k.

Zsögöd Benő s. k. ▲

Dr. Bozóky Alajos.

kir. jogakadémiai igazgató.

(P. H.)

25675. szám.

Jóváhagyom !

Budapesten, 1883. évi augusztus 15-én.

(P. H.)

Trefort s. k.

*

3. A l a p i t ó - l e v é l .

Dr. Neupauer (Földy) János egykori nagyváradai jogtanár ur 1847. évben egy akadémiai kóroda javára működvelő előadást rendezvén, ennek tiszta jövedelme 213 frt 30 kr. ezüsthén volt, mely összeghez egy későbbi, néhai Dr. Hoványi Lajos igazgató által eszközölt 500 frtos, gyűjtés is hozzájárult. A pénz folytonosan kamatoztatván 1882. jul. 1. 2350 frt 41 krra, azaz kétezer háromszáz ötven forint 41 krajczár tőkére emelkedett o értékben. Mint-hogy azonban egy külön akadémiai kóroda, mely tetemes összeget igényel, csak a távol jövőben lenne létesíthető, a kegyes adakozók nemes intenciója pedig olyképen is érhető el, ha a most már szép összegre felnövekedett fentebbi tőke terhére s illetőleg annak évenkinti kamataiból gyógykezelés alatt álló, hazulról segedelmet nem nyerő, beteg hallgatók orvosi és gyógytári költségeik fedezhetése szempontjából segélyeztetnének, a nagyváradai kir. jogakadémia tanári testülete 1882. évi decz. 13-án Dr. Bozóky Alajos igazgató elnöklété alatt tartott értekezletében egyhangulag elhatározta, hogy az 1883. évtől kezdve a fentebbi kétezer háromszáz ötven forint negyvenegy krajczárnyi alaptőke kamatait a $\frac{1}{2}$ alatt ide csatolt szabályzat rendelkezései értelmében az imént mondott emberbaráti cél elérésére fordítja, úgy mindazonáltal, hogy a föl nem használandó kamatok ezentúl is az alaptőkéhez csatolandók lesznek.

A tőkét az igazgató kezeli, ki azt vagy valamelyik helybeli jóhitelű pénzintézetben kamatoztatja, vagy kamatozó magyar állampapírokba fektetendi; s minden tanév végén a nagyméltóságú vallás és közoktatási m. kir. ministeriumhoz számadást felterjeszteni köteles.

Ha valamikor a nagyváradai királyi jogakadémia létezni megszűnnék, az alaptőke Nagyvárad városának adandó ki, mely annak kamataiból más hazai főtanodába járó nagyváradai

illetőségü szegény beteg joghallgatóknak betegségi segélyt lesz köteles kiosztani.

Minek hitelül kiállítottatott ezen alapítólevél, melynek egyik példánya a nagyv. vallás és közoktatási m. kir. ministerium, másik példánya a nagyvárad k. jogakademia levéltárában fog megőriztetni.

Kelt Nagyváradon, 1882. decz. 13.

Elöttünk :

Dr. Nagy Ernő s. k.

Zsögöd Benő s. k.

Dr. Bozók Alajos s. k.

a kir. jogakademia igazgatója.

(P. H.)

25675. szám.

Jóváhagyom !

Budapesten, 1883. évi augusztus hó 15-én.

(P. H.)

Trefort s. k.

Szabályzat a nagyvárad kir. jogakademia tulajdonát képező „kóroda-alap“ mimódoni fölhasználásáról.

1. §. A nagyvárad kir. jogakademia igazgatójának kezelése alatt álló, mindeddig érintetlen »kóroda-alap« kamatai 1883 évtől kezdve fölhasználhatók

2. §. Ezen alap kamataiból csakis a nagyvárad kir. jogakademia ny. r. tanulói részesíthetők gyógyítási költségeik fedezhetőse végett betegségi segélyben ; magától értetődvén, hogy szegénységöket keilően igazolják.

3. §. A segélyösszeget az igazgató engedélyezi s fizeti az illető joghallgató bélyeges nyugtájára (7. §.)

4. §. A gyógyszerök költségeinek fedezésére szolgáló segélyösszegen kívül a beteg joghallgató ingyenes orvosi kezelésben részesíttetik.

5. §. Az orvosi gyógykezelést azon orvos teljesíti, a ki a nagyvárad kir. jogakadiemiánál a tszéki orvostant előadja s a ki ezen működéséért évi 50, azaz ötven o. é. frtnyi tiszteletdíjt kap.

6. §. Súlyos betegség esetében az igazgató intézkedik, hogy a mennyiben a beteg joghallgató saját lakásán megfelelő ápolást nem nyerhetne, a nagyvárad irgalmasrendi kórházba szállíttassék és ottan ápolttassék.

7. §. Segélyezések csakis az alaptőke kamataiból engedélyezhetők, miért is azon esetben, ha a segélyezés 10 forintot meghaladna, a további segélyezés iránt az orvos véleménye előlegesen kikérendő.

A szintén ketté osztott Fogarassy-féle ösztöndijalapról készített s jóváhagyás végett felterjesztett alapítólevél a nagyméltóságú vallás és közoktatási m. kir. miniszteriumtól még le nem érkezett.

Ezekhez képest

1) A Jedlicska-Kondé-Szenczy ösztöndijalap	3062	frt	94	kr.
2) Az Olteanu-alap	170	»	11	»
3) A betegsegélyző-alap	2369	»	38	»
4) A Fogarassy Mihály-féle ösztöndijalap	210	»	—	»
alaptványi-tőkék összege	5912	frt	43	kr.

XII. A tandij alól egészen s félig felmentettek kimutatása.

Az I. félévben.

Évfolyam	egészen	félig	frt	kr
Az I. évfolyamban	3	—	72	—
A II. évfolyamban	5	—	110	—
Az államtudományiban	3	1	70	—
A jogtudományiban	3	—	60	—
Összesen :	14	1	312	—

A II. félévben:

Évfolyam	egészen	félig	frt	kr
Az I. évfolyamban	3	—	45	—
A II. évfolyamban	5	—	90	—
Az államtudományiban	3	1	69	—
A jogtudományiban	3	—	63	—
Összesen :	14	1	227	—

Az egész évben tehát 28 joghallgatónak 539 frt tandij engedtetett el.)*

*) Az ösztöndijak, segélyegyleti díjak s elengedett tandijak együttvéve 2608 frtra rugtak.

XIV. Akadémiai könyvtár.

A könyvtárt az idén is sűrűen használták, névszerint 70 egyén 660 művet vett kölcsön.

Az idei gyarapodás a következő :

Vétel : A) Folyóiratok. 1) Allgem. Bibliografie 1884. 2) Budapesti közlöny 1883. II. 1884 I. II. 3 köt. 3) Nemzet. 1884 4) M. Igazságügy, 20 21. 2 k. 5) Jogtudományi közlöny és melléklete (Curiai határozatok) 1884. 2 köt. 6) Nemzetgazdasági szemle 1884. 7) Budapesti Szemle 35—38. 4 k 8) Századok 1884. 9) Grünhut Zeitschrift f. Priv. und öff. R. XI. 10) Zeitschrift f. ges. Statswissenschaften 1884. 11) Jahrb. f. Nationalökonomie VII. 12) Revue de droit international 1884 13) Jahrb. f. Dogm. d. röm. R's 22. 14) Pözl, Krit. Vierteljahrsschrift 26. 15) Archiv. f. kath. Kirchenrecht 50. — B) Könyvek : 1) Magyar Lexicon 13 köt 2) Falke, Hellas und Rom. 3) Wolf, Pantheon. 4) Teuffel, Röm. Litteraturgeschichte. 5) Verhandlungen des 17. Deutschen Juristentags 2 köt. 6) Országos törvények. 1883. 7) Országos törvénytár (Corpus Juris) 1883. 8) Magyarországi Rendeletek Tára 1883. 9) Taine, A jelenkori Franciaország alakulása III. 10) Taine, Az angol irodalom tört. III. k. 11) Boissier G. Archeologiai séták. 12) Fustel de Coulanges, Az ó-kori község. 13) Bar. D. Staat und d. kathol. Kirche in Preussen. 14) Kiss Á. A 16. századi iur. szinatók. 15) Meyer, Heimstätten und andere Wirtschaftsgesetze 16) Marczali, M. tört. kuttők. 17) Studemuud, Gaii Instit. Comm. 18) Dernburg, d. Institut. d. Gaius 19) Waag, Civil und Strafrecht 20) Stöckl, Gesch. d. Philos. I. II. 21) Stabel, Instit. des franz. Civilrechts. 22) Kohler, Abhandlungen I. 23) Karner-Novák, könyvvitel I. II. 24) Thaly, Rákóczy Fer. 25) Finály, A latin nyelv szótára. 26) Piszatory, Statistika. 27) Stein, Bildungswesen 2 köt. 28) Találmányok könyve. 4 köt. 29) Földes, Nemzetgazd. és statist. Évkönyv. 30) Földes, Városaink életviszonya. 31) Minerl. Staatsbürgerschaft. 32) Ulbrich, Rechtliche Natur d. oest. ung. Mon. 33) Kollesberg, Oesterr. Ung. 34) Otto Rose, Adel Deutschlands. 35) Magyar Statistikai Évkönyv IV—VIII. 5 köt. 36) Csuday, Honfoglalás. 37) Thallóczy, Oroszország. 38) Pulszky, Életem és korom 2 köt. 39) Molnár, Rendőri tkzés. 40) Kirchenheim, Verwaltungsrechtspracticum. 41) Westergaarth, Mortalitaet und Morbilitaet. 42) Stat. Handb. d. k. Hauptstadt Prag 2 köt. 43) Reich, Abhängigkeit d. Civilisation von den Lebensmittelpreisen 2 köt. 44) Gregorovius. D. Kaiser Hadrian. 45) Bélyeg és illetékek iránti törvények és szabályok hivatalos összeállítás. 46) Gelléri, Ipartörvény. 47) Szilády, Hirlapirodalom. 48) Herczegh, Csödtörvény II. 49) Bülow, Prozessvoraussetzung. 50) Barna, Juvenal Satyrái. 51) Bischof, Finanzwissenschaft. 52) Benedix, Redekunst 53) Láng, Közgazdaság elmélete. 54) Magyarország távirati helységnévtára. 55) Keleti, Államszolgálat jogi természete. 56) Az 1881. Népszámlálás eredménye. 57) Herczegh.

polg. törvénykezési rendtartás I. 58) Herculagh : Magyar Csöd-törvény I.

Ajándékok : A) Folyóiratok 1) A nm. m. k. honvélelmi ministertől : Rendeleti közlöny 1883. 2) A nm. m. k. pénzügyministertől : Pénzügyi közlöny 1883. 3) Budapest fővárosának stat. hivatalától : Stat. havi füzetek és Bulletin hebdomadaire de statistique internationale 1883. 4) Dr. Bozóky Alajos igazgatótól : Nagyvárad 1883. II. 1884. I. 2 k. Budapesti Hirlap 1884 : I. — B) Könyvek : A nm. vallás és közoktatási m. k. ministertől : 1) Jelentések M. közoktat. állapotáról 1883. 2) A tanítói nyugdíjalap 1882.

A közmunka- és közl. m. kir. ministertől : 3) A táviratok statistikája 1882-ben.

A m. kir. igazságügyi miniszertől : 4) A magánjogi tkv. tervezé ténék megvitatására egybehívott szaktanácskoznány jegyzőkönyve.

Az országos statistikai hivataltól : 5) Országos Stat. Évkönyv 1881. 6) A községek háztartása.

A bécsi cs. kir. Akademiától : 7) Denkschriften 33 köt. 8) Sitzungsberichte 102—104. 3 köt. 9) Register zu Bd. 90—100. 10) Fontes rer. austr. 43. köt.

Az 1881. évi országgyűlés főrendi házatól : 11) Napló. I. 12) Irományok 4. 5. 6. — 3 köt.

Főmagasságu Dr. Haynald Lajos, kalocsai érsektől. 13) A kath. iskolaügy Magyarországon II. 1

Nagym. Lipovniczky István váradai l. sz. püspöktől. 14) Bunyitay, A váradai püspökség története II.

Dr. Bozóky Alajos igazgatótól : 15) Nagy Gy. A bukovinai magyarok hazatelepítéséről. 16) Teleszky M. örökösödési törvény tervezete. — Aschbach, Wiener Universität.

Dr. Nemes Imrétől : 17) Schopenhauer és Hartmann.

Kováts Gyula urtól : 18) Házassági javaslat.

Kornstein Lajos urtól : 19) A biharm orvosegylet jegyzőkönyve.

A soproni keresk. és iparkamarától : 20) Jelentés az 188 $\frac{1}{2}$ -ről.

Dr. Molnár Imrétől : 21) Gmeiner, Institutiones Juris Ecclesiastici, 22) Chodzko, Polen. 23) Szvorényi, Ius privatum ecclesiasticum 2 k. 24) Szvorényi Ius, publicum ecclesiasticum. 25) Martin De lege Naturae. 26) Magda, M. Statistika. 27) Der ung. Freiheitskampf. 28) Blick auf den Rückblick. 29) Siebenlist, Ius Naturae. 30) Urbanetz, Ius canonicum. 31) Krug, Philosophie 6 köt. 32) Pehem, Ius ecclesiasticum 2 köt.

Azonfölül középtanodai értesítők, jogakadémiai és egyetemi tanrendek.

A könyvtár állása az 188 $\frac{2}{3}$ tanév végén . . . . . 6957 köt. 16374 frt 80 kr ért.

Az 188 $\frac{3}{4}$ évi gyarapodás
vétel folytán . . . . . 107 „ 482 „ 61 „
ajándék folytán . . . . . 31 „ 70 „ 70 „

E szerint az 188 $\frac{3}{4}$ év végén. . . 7095 köt 16928 frt 11 kr ért.

XV. Levéltári szemle.

A kar a lefolyt évben összesen 9 értekezletet tartott.

Az iktatókönyv szerint beérkezett 371 ügydarab.

Az érdekesb levéltári okmányok a következők :

Levéltári szám	Idegen szám	T á r g y
188 ² / ₃ 355	jul. 11.	Az intézet 188 ² / ₃ tanévi állapotát feltüntető statisztikai főkimutatás a nm. vallás és közoktatási m. kir. ministeriumhoz és az országos statisztikai hivatalhoz felterjesztetik.
356	21598. jul. 7.	A nm. vallás és közoktatási m. k. ministerium az 188 ³ / ₄ . első félévi tanrendet megerősíti.
357	21596. jul. 7.	Ugyanaz megerősíti az 188 ³ / ₄ . évre megalakított alap. és államvizsgálati bizottságokat.
360	jul. 14.	Zárjelentés az 188 ² / ₃ . tanévről.
361	jul. 15.	Az 188 ² / ₃ . évi Almanach felterjesztetik és szétküldetik.
363	522	A nagyváradi l. sz. káptalan tudatja, hogy Freko Menyhért végzett joghallgatót a szigorlati évre is meghagyja 150 frtos Alapy-féle ösztöndíja élvezetében.
374	1223. eln.	Szabályrendelet a kisbirtokosok országos földhitelintézete által kibocsátott zálogleveleknek óvadékkénti elfogadhatása tárgyában.
375	24101	A nm. vallás és közoktatási m. k. ministerium dr. Bozóky Alajos igazgatónak 3 heti eltávozásra engedélyt ad.
377	21499	Ugyanaz 310 frtot engedélyez az akadémiai épületen eszközlendő javításokra.
382	1311	A n.-váradi l. sz. püspök meghívja az igazgatóságot s a tanári kart az aug. 18-án Ő felsége legmagasb születésnapja alkalmából a székesegyházban tartandó Te Deum-ra.
383	24069. aug. 15.	A nm. vallás és közoktatási m. kir. ministerium helyesnek találja az igazgató kezelése alatt álló alapítványokról vezetett 18 ⁷⁹ / ₈₀ , 18 ⁸⁰ / ₈₁ . és 188 ¹ / ₂ . évi számadásokat.

Levél- lári szám	Idegen szám	T á r g y
386	aug. 27.	Az 188 ² / ₃ . évi tandíjszámadás kivonata felterjesztetik.
388	26567. aug. 15.	A nm. vallás és közoktatási m. k. minis- terium jóváhagyja a Szenczy-Kondé- Jedlicska, Olteanu- és kóroda alapok- ról kiállított alapítóleveleket (Isd. az Almanach 28. s köv. lapjait).
390	aug. 26.	A lemergi es. k. egyetem megküldi 188 ³ / ₄ . évi tanrendjét.
393	"	A csernoviczi es. k. egyetem is.
395	aug. 28.	A kolozsvári m. k. t. egyetem is.
396	aug. 29.	Az igazgató kezelése alatt álló alapítvá- nyokról vezetett 188 ² / ₃ . évi számadások felterjesztetnek.
400	—	Az 188 ² / ₃ évi könyvtári számadás felter- jesztetik.
401	—	Az 188 ² / ₃ . évi irodai általányról vezetett számadás felterjesztetik.
402		Az 188 ² / ₃ . évi ügyviteli általányról veze- tett számadás felterjesztetik.
188 ³ / ₄		
2	szept. 1.	A pécsi püspöki joglyceum tanrendje.
3	"	A bécsi es. k. egyetem tanrendje.
6	1397. szept. 3.	A helybeli I. sz. püspök ur ő nagymél- tósága meghívja az igazgatóságot s a tanári kart felséges Stefánia korona- örökösne szerencsés szülése alkalmából szept. 4-én a székesegyházban tartan- dó Te-Deum-ra.
10	1395. eln.	A nm. vallás és közoktatási m. kir. mi- nisterium közli a m. kir. földművelési ministerium szabályrendeletét a méter- mérték rövidített jelzésére vonatko- zólag.
14	28700. szept 4.	Ugyanaz leküldi az új tanulmányi és vizsgálati szabályrendeletet azonnali életbeléptetés végett.
23	szept 9.	A pozsonyi kir. akademia megküldi tan- rendjét.
24	—	A győri kir. jogakademia szintén.
25	2425	A nm. m. kir. igazságügyi minister ur meg- küldi az általános m. magánjogi törvény- könyv tervezetének megvitatása cél-

Levél-tári szám	Idegen szám	T á r g y
28	—	jából tartott értekezlet jegyzőkönyvét.
29	szept. 12.	Üdvözlő irat Vandrák András, eperjesi jogtanár ur 50 éves jubileuma alkalmából. (Lsd. az Almanach 17. lapját.)
45	szept. 29.	Felterjesztés a közegészségtan előadása tárgyában
46	1519. szept. 29.	Vandrák András jogtanár ur válasza.
		Nagym. Lipovniczky István helybeli I. sz. püspök ur meghívja az igazgatóságot, a tanári kart s a joghallgató ifjuságot a f. évi okt. 4-én O. es. és apost. kir. Felsége legmagasb névünnepe alkalmából tartandó Te Deum-ra.
49	szept. 30.	A beiktatott joghallgatók jegyzéke felterjesztetik.
50	—	Az ösztöndíjas joghallgatók I. félévi rovatos értesítője felterjesztetik.
51	31686. okt. 2.	Szabályrendelet, melynek értelmében minden fontosabb tanárértekezleti ügyről külön felterjesztés teendő.
53	30399	Szabályrendelet, melynek értelmében az új tanulmányi és vizsgálati rend az 1874. évi szabályzatnak 25. §-át érintetlenül hagyja.
54	—	A Jedlicska-Kondé-Szenczy-féle öt 30 flos ösztöndíj Aszalay Sándor és Tauszik Ferencz IV., Komlóssy József és Vagaszky Árpád II. és Tapolesányi Imre I. éves joghallgatóknak adományoztatik.
61	okt. 8.	Sárospataki tanrend.
66	okt. 16.	Kassai tanrend.
71	okt. 16.	Tek. id. Mütter Ferencz, élesdi kir. járásbíró a m. évben elhalt hasonnevű joghallgató fia emlékére 10—10 frtnyi alapítványi összeget küld a helybeli joghallgató-segélyző egylet és Önképzőkör részére.
74	1628. okt. 26.	Nm. Lipovniczky István helybeli I. sz. püspök ur megküldi a nagyváradi püspökség történetének II. kötetét a könyvtár számára.

Levél- tári szám	Idegen szám	T á r g y
76	28700 okt. 29.	A nm. vallás és közoktatási m. kir. minis- terium megküldi az új szigorlati szabályzatot.
77	okt. 31.	Dr. Rómer Fl. Ferencz n.-váradai l. sz. kanonok ur az akademia dísztermének átengedését kéri a helybeli »Szépitési Egylet« által rendezendő népszerű fel- olvasásokra. — A terem a mondott célra átengedtetik.
78	35684	A nm. vallás és közoktatási m. k. mi- nisterium a tanév elején bejegyzett tanulókról felterjesztendő kimutás mintáját küldi.
79	29860. nov. 3.	Ugyanaz Dr. Nagy Ernő h. tanárt a politika, magyar közjog és encyclopaed- ia ny. rk. tanárává kinevezi.
84	1469. — eln.	Szabályrendelet a kiszolgált altisztek al- kalmazása tárgyában.
95	1792 — eln.	A nm. vallás és közoktatási m. kir. mi- nisterium tudatja, hogy Ő cs. és apos- toli kir. fősége nov 3-án kelt legfel- sőbb elhatározásával dr. br. Roszner Ervin itteni ny. r. tanárt cs. kir. ka- marássá legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.
102	nov. 22	Prágai egyetemi tanrend.
114	39743. nov. 27.	A nm. vallás és közokt. m. kir. minis- terium dr. Nagy Ernő ny. rk. tanár fizetését és illetményeit 1884. évi jan. 1-től kezdve folyóvá teszi.
128	42060. decz. 17.	Ugyanaz dr. br. Roszner Ervin ny. r. tanárnak 8 napi szabadságidőt en- gedélyez. — Távolléte alatt az egy- házi jogot dr. Bozóky Alajos, a jogtörténetet dr. Molnár Imre ad- ta elő
139	41186. decz. 8	Ugyanaz tudomásul veszi a díszteremnek a »Szépitési Egylet« fölolvadásai szá- mára történt átengedését.
142	41196. decz. 13	Ugyanannak rendelete, hogy az első félév január havában fejezendő be.
144	42815	Ugyanaz a magántanárok I félévi juta- lombiját utalványozza.

Levél- tári szám	Idegen szám	T á r g y
145	42935	Ugyanaz megküldi a közoktatás állapótáról szóló XII. jelentést a könyvtár számára.
155	39757	Ugyanaz a serajewoi főgymnasium által kiállított érettségi bizonyítványokat bizonyos módzatok mellett Magyarországon is érvényeseknek nyilvánítja.
163	42934 jan. 11.	Ugyanaz Korn Lajos pedellusnak 40 frt segélyt engedélyez.
171	9290.1883. jan. 18.	Az akadémiai kóroda, Jedlicska-Kondé-Szenczy, Olteanu és Fogarassy-alapokról vezetett m. évi számadások helyeseknek találtnak.
172	2961. jan. 26.	A nm. vallás és közoktatási m. kir. ministerium a II. félévi tanrendet helybenhagyja.
174		Pozsonyi II. félévi tanrend.
175	11. eln. jan. 21.	Szabályrendelet, melynek értelmében az első hazai takarékpénztár 5% 100 frtos kötvényei óvadékol elfogadhatók.
180	febr. 5.	Az ösztöndíjas joghallgatók II. félévi rovatos értesítője felterjesztetik.
181	febr. 6.	Pécsi tanrend.
182	febr. 7.	Egri tanrend.
184	febr. 12.	Kassai tanrend
187	febr. 13	Győri tanrend.
192	3551. febr. 11.	A nm. vallás és közoktatási m. k. ministerium helybenhagyja a szünet alatt eszközölt tatarozási munkálatokról készített számadást.
193	5779. febr. 16.	Ugyanaz helybenhagyja a Szenczy-Jedlicska-Kondé-féle ösztöndíjalapítvány ketté osztását a jogakadémia és a premontrei főgymnasium közt.
196	febr. 24.	Sárospataki tanrend.
198	febr. 26.	Nagyszombati tanrend.
201	259. eln.	A nm. vallás és közoktatási m. kir. ministerium beszerzés végett ajánlja Grünwald Béla közigazgatási jogának második kiadását. — Megvétetett.
210	márcz. 7.	Csernoviczi tanrend.

Levéltári szám	Idegen szám	T á r g y
211	13488/1883. márcz. 5.	A nm. vallás és közoktatási m. k. miniszterium az 188 ² / ₃ . évi iródei átalányról vezetett számadást helyesnek találja.
212	13489/1883. márcz. 7	Ugyanaz az 188 ² / ₃ . évi ügyviteli átalányról vezetett számadást helyesnek találja.
213	9887/1883. márcz. 7.	Ugyanaz az 188 ² / ₃ . évi tandijszámítást helyesnek találja.
223	7822. febr. 17.	A nm. m. k. igazságügyi miniszterium megküldi a budapesti ügyvédvizsgáló bizottság új vizsgarendjét.
224	4914. márcz. 5	A nm. vallás és közokt. m. k. miniszterium Szabályrendelete az új vizsgálati szabályzat életbeléptetése iránt.
229	márcz. 31.	Prágai tanrend.
239	473. eln.	A nm. vallás és közoktatási m. kir. miniszterium Szabályrendelete a hivatalos beadványok felülbélyegzése tárgyában.
245	apr. 25.	Bécsi egyetemi tanrend.
246	apr. 30.	Lemberg egyetemi tanrend.
249	15086	A nm. vallás és közokt. és m. k. miniszterium Szabályrendelete az absolutoriumok kiállítása tárgyában.
250	626. eln.	Ugyanaz megvételt ajánlja a magyar korona országainak a táviratok irányzására utmutatást nyújtó helységnévtárát. — Megrendeltetett.
251	654. eln.	Szabályrendelet az első hazai takarékpénztár által kibocsátott 100, 1000, 10000 frtos kötvényeknek óvadékul és bánatpénzül elfogadhatása tárgyában.
254	747.	Nagym. Lipovniczky István nagyváradi l. sz. püspök ur meghívja az igazgatóságot, a tanári kart s az akadémiai ifjuságot a máj. 12-én néhai Mária Anna császárné és királyné ő felsége lelki üdvéért a helybeli székesegyházban tartandó requiemre.
256	máj. 12.	A helybeli központi választmány elnöke a képviselőválasztásra jogosult taná-

Levél- tári szám	Idegen szám	T á r g y
263	máj. 22.	rok névjegyzékét kéri. — Átküldetett. Felterjesztés dr. Személy Kálmán ny. r. jogtanár urnak a jogtudományi államvizsgálati bizottságba leendő kinevezése iránt.
267	99. máj. 22.	A pozsonyi kir. akademia megküldi 100-dos fenállása alkalmából megjelent Emlékkönyvét a könyvtár számára.
270	5055.	A m. kir államépületek felügyelősége megküldi az egyenes adótörvények és szabályok hivatalos összeállításának II. és III. kötetét.
271	19420. máj. 27.	A nm. vallás és közoktatási m. k. ministerium Dr. Személy Kálmán ny. r. jogtanár urat a jogtudományi államvizsgálati bizottság tagjává kinevezi.
277		A m. orvosok és természetvizsgálók meghívója az idei, Temesvártt és Buziáson tartandó, 23-ik vándorgyűlésre.
282	21393. jun. 10.	A nm. vallás és közoktatási m. k. ministerium értesít, hogy a nagybányai főgymnasium az 188 ³ / ₄ tanévre nyilvánossági és érettségi vizsgálat tartathatósi jogot nyert.
292	30880.	Ugyanaz a magántanárok második félévi jutalomdíját utalványozza.
296	jun. 25.	Az ösztöndíjas joghallgatók rovatos értesítvénye felterjesztetik.
297	jun. 25.	Az 188 ⁴ / ₅ I. félévi tanrend megerősítés végett felterjesztetik.
298	jun. 25.	Az 188 ⁴ / ₅ tanévre megalakított alap- és államvizsgálati bizottságok megerősítése kéretik.
302	21988. jun. 20.	A debreczeni m. kir pénzügyigazgatóság átírata, mely szerint a nm. m. kir. pénzügyi ministerium Vodicska Ferencz I. évi joghallgatónak a jövedéki birságalaphól élvezett 150 frtnyi ösztöndíját f. évi februártól évi 200 frtra felemelte

Figyelmeztetés.

A beíratások és beíratások az 1884/5. tanévre, f. évi szeptember 1—11-ig bezárólag eszközöltetnek, még pedig az igazgatónál 1—8-ig, az egyes tanárok külön névjegyzékébe legkésőbb szept. 11-ig bezárólag, ezen napon túl a fílvétel csak külön engedély alapján történhetik. A tandíj előzetesen lefizetendő, vagy amennyiben a joghallgatók a felmentetésre igényt tarthatni vélnek, az ez iránti folyamodványok, a tanári karhoz czimezve, mindjárt a beíratáskor az igazgatónál benyújtandók.

A pót- és ismétlővizsgálatok a két alapvizsgálatra nézve f. é. szept. 9-től 13-ig tartatnak.

A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 15-ére tűzetik ki, a nyilvános előadások szept. 16-án kezdetnek meg.

Kelt Nagyváradon, 1884. jul. 1.

Az igazgatóság.

